

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI**

**YETİŞKİNLERDE DÜRTÜSELLİK, DUYGUSAL İSTİSMAR VE PSİKOLOJİK
SAĞLAMLIK DÜZEYLERİNİN ROMANTİK İLİŞKİLER ÜZERİNDEKİ ROLÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ceren AYDIN

**Lefkoşa
Ocak, 2023**

Ceren AYDIN

**YETİŞKİNLERDE DÜRTÜSELLİK,
DUYGUSAL İSTİSMAR VE
PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK
DÜZEYLERİNİN ROMANTİK
İLİŞKİLER ÜZERİNDEKİ ROLÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

2023

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

YETİŞKİNLERDE DÜRTÜSELLİK, DUYGUSAL İSTİSMAR VE PSİKOLOJİK
SAĞLAMLIK DÜZEYLERİNİN ROMANTİK İLİŞKİLER ÜZERİNDEKİ ROLÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ceren AYDIN

Tez DanıŐmanı

DoÇ.Dr. Ezgi ULU

Lefkoşa
Ocak, 2023

Ceren AYDIN tarafından hazırlanan “Yetişkinlerde Dürtüsellik, Duygusal İstismar ve Psikolojik Sağlamlık Düzeylerinin Romantik İlişkiler Üzerindeki Rolü” başlıklı bu çalışma, gün/ay/yıl tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Yeterlik Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

Adı – Soyadı

İmza

Jüri Başkanı: Dr. Bingül SUBAŞI

Jüri Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Gizem ÖNERİ UZUN

Danışman: Doç. Prof. Dr. Ezgi ULU

Anabilim/ Anasanat Dalı Başkanı Onayı

...../...../20...

Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ

Ünvan, Ad-Soyad

Anabilim/Anasanat Dalı Başkanı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

...../...../20...

Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başer

Enstitü Müdürü

Etik İkelere Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Ceren AYDIN

.../.../2023

Teşekkür

Yapmış olduğum bu çalışmada her türlü bilgi ve tecrübeleriyle bana yol gösteren tez danışmanım ve değerli hocam Doç. Dr. Ezgi ULU'ya çok kıymetli katkıları için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimim süresince kendilerinden çok şey öğrendiğim bilgi ve birikimlerini derslerde ve ders aralarında bizimle paylaşan Yakın Doğu Üniversitesi akademik kadrosuna özellikle değerli hocalarım Dr. Bingül HARMANCI, Prof. Dr. Ebru ÇAKICI hocama teşekkür ederim.

Yaşamımın her aşamasında olduğu gibi, tez çalışmam sırasında da bana verdikleri sonsuz moral, sevgi ve destekleri için sevgili annem Serpil AYDIN'a, babam Mehmet AYDIN'a, kardeşlerim Ceyda ve Emre AYDIN'a ve Erdem Çekirdek'e en içten teşekkürlerimi sunar; ayrıca, tüm tez çalışmam süresince bana güvenen destek veren, dostlarıma da teşekkür ederim.

Ceren AYDIN

Öz

Yetişkinlerde Dürtüsellik, Duygusal İstismar ve Psikolojik Sağlamlık Düzeylerinin Romantik İlişkiler Üzerindeki Rolü

Ceren AYDIN

Yüksek Lisans Klinik Psikoloji Anabilim Dalı

01-2023, 80 sayfa

Birey, ihtiyaçlarını karşılamak için yaratıldığı andan itibaren çevresindekilerle bir ilişki içinde olmaya ihtiyaç duymaktadır. Romantik ilişkiler, kişinin gelişim dönemi özelliklerine uygun olarak kurduğu bağlardan biridir. Bu kapsamda bu çalışmanın amacı yetişkinlerde dürtüsellik, duygusal istismar ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin romantik ilişkiler üzerindeki rolünü incelemesidir. Araştırmanın evreni Samsun'da ikamet eden ve romantik ilişkisi olan bireylerden oluşturulmuştur. Araştırmanın örnekleme ise kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen 18 yaş ve üzeri 498 bireyden oluşturulmuştur. Araştırmada verileri toplamak için Sosyo-demografik Bilgi Formu, Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği, Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği, Barratt Dürtüsellik Ölçeği-Kısa Forms ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırma bulgusunda ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanter puanları ile BARRATT dürtüsellik, çok boyutlu duygusal istismar ve kısa psikolojik sağlamlık puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur. Buna göre, katılımcıların ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanter puanları arttıkça BARRATT dürtüsellik, çok boyutlu duygusal istismar ve kısa psikolojik sağlamlık puanlarının da arttığı bulunmuştur. BARRATT dürtüsellik puanları ile çok boyutlu duygusal istismar puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Katılımcıların BARRATT dürtüsellik puanları arttıkça çok boyutlu duygusal istismar puanlarının da arttığı gözlenmiştir. Bu bağlamda, duygusal istismar hikayesi bulunan kişilere dürtüsellik düzeylerini azaltacak psikoterapi programlarının düzenlenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dürtüsellik, Duygusal İstismar, Romantik İlişkiler, Psikolojik Sağlamlık

Abstract

The Role of Impulsivity, Emotional Abuse and Psychological Robustness in Adults on Romantic Relationships

Ceren AYDIN

MA, Department of Clinical Psychology

01-2023, 80 pages

The individual needs to have a relationship with those around him from the moment he is created to meet his needs. Romantic relationships are one of the ties that one established in accordance with the characteristics of the development period. In this context, the aim of this study is to examine the role of impulsivity, emotional abuse and psychological robustness in adults on romantic relationships. The universe of the research was composed of individuals residing in Samsun and having a romantic relationship. The sample of the study was composed of 498 individuals aged 18 years and over by easily sampling method. In order to collect the data in the research, Socio-Demographic Information Form, short psychological robustness scale, multidimensional emotional abuse scale, barratt impulsivity scale-short forms and experiences in close relationships were used as Inventory-II data collection tool. There were positive and significant relationships between the inventory scores of experiences in the research findings and close relationships, and BARRATT impulse, multidimensional emotional abuse and short psychological robustness scores. Accordingly, as the inventory scores of the participants and close relationships increased, BARRATT impulsivity, multidimensional emotional abuse and short psychological strength scores were also increased. Positive and significant relationships were found between BARRATT impulsive scores and multi-dimensional emotional abuse scores. It was observed that the multidimensional emotional abuse scores of the participants increased as the BARRATT impulse scores increased. In this context, it is thought that it will be beneficial to regulate psychotherapy programs that will reduce impulse levels for people with emotional abuse.

Keywords: Impulse, Emotional Abuse, Romantic Relationships, Psychological Strength

İçindekiler

Onay	1
Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı	2
Teşekkür.....	3
Öz	4
Abstract.....	5
Tablolar Listesi.....	8
Kısaltmalar.....	9

BÖLÜM I

Giriş.....	10
Problem Durumu	11
Araştırmanın Amacı	12
Alt Amaçlar	12
Araştırmanın Önemi.....	12
Sınırlılıklar	13
Tanımlar	13

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar	14
Romantik İlişkiler.....	14
Romantik İlişkide Duygusal İstismar.....	15
Romantik İlişkilerde İstismarın Tarihçesi	15
Dürtüsellik	18
Dürtüsellğin Tanı Kriterleri.....	19
Psikolojik Sağlamlık	19
Risk Faktörleri.....	21
Koruyucu Faktörler	22
İlgili Araştırmalar	23

BÖLÜM III

Yöntem.....	27
Araştırmanın Modeli	27
Evren ve Örneklem	27

Veri Toplama Araçları	29
Kişisel Bilgi Formu	29
Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği (KPSÖ)	29
Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği (ÇBDİÖ)	30
Barratt Dürtüsellik Ölçeği-Kısa Forms (BIS-11-KF)	30
Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II (YİYE-II)	31
Veri Toplama Süreci	31
Veri Analizi	32

BÖLÜM IV

Bulgular	34

BÖLÜM V

Tartışma	44

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler	48
Sonuçlar	48
Öneriler	49
Kaynakça	51
Ekler	64
Ölçek İzinleri	71
Öz Geçmiş	76
İntihal Rapor Oranı	77
Etik Kurul Onayı	78

Tablolar Listesi

Tablo 1. Katılımcıların Tanıtıcı (Kişisel) Özelliklerine Göre Dağılımı	28
Tablo 2. BARRATT Dürtüsellik Ölçeği, Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği, Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği ve YİYE Ölçeğine Ait Betimsel Değerler	32
Tablo 3. Katılımcılarda Cinsiyet Durumuna Göre YİYE Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	34
Tablo 4. Katılımcıların Yaş Durumuna Göre YİYE Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	35
Tablo 5. Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre YİYE Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	36
Tablo 6. Katılımcıların Medeni Durumuna Göre YİYE Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	37
Tablo 7. Katılımcıların Gelir Durumuna Göre YİYE Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	38
Tablo 8. Katılımcıların Meslek Durumuna Göre YİYE Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	39
Tablo 9. Katılımcıların Romantik İlişkinin Süresine Göre YİYE Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması	40
Tablo 10. Katılımcıların Partneriyle İlişki Durumuna Göre YİYE Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	41
Tablo 11. Katılımcıların YİYE, BARRATT Dürtüsellik, Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği ve Kısa Psikolojik Sağlık Puanları Arasındaki İlişkilere Ait Pearson Korelasyon Katsayıları	42
Tablo 12. Katılımcılarda BARRATT Dürtüsellik, Çok Boyutlu Duygusal İstismar ve Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeğinin YİYE Ölçeği Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Ait Regresyon Analizi Sonuçları	43

Kısaltmalar

BDKFÖ	:Barratt Dürtüsellik Kısa formu Ölçeği
ÇBDİÖ	:Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği
DSM	:Mental Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı
DSÖ	:Dünya Sağlık Örgütü
KPSÖ	:Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği
SPSS	:Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı
YİYE	:Yakın ilişkilerde Yaşantılar Envanteri

BÖLÜM I

Giriş

Birey, ihtiyaçlarını karşılamak için yaratıldığı andan itibaren çevresindekilerle bir ilişki içinde olmaya ihtiyaç duymaktadır. Romantik ilişkiler, kişinin gelişim dönemi özelliklerine uygun olarak kurduğu bağlardan biridir (Kaya, 2020). İnsanların yetişkinliğe geçiş yaptığı dönem olarak da bilinen genç yetişkinlik, yoğun romantik ilişkilerin yaşandığı bir dönemdir. Yetişkinlik dönemi romantik ilişkileri, bireyin söz konusu alanlardaki gelişimi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Kılınçer, 2012). Bu dönemde yaşanan romantik ilişki, kişinin gelecekteki romantik ilişkilere bakışımı, algılayışımı ve hislerini de etkileyebilmektedir (Kaya, 2020).

Romantik ilişkiler, yetişkinlik döneminde sağlıklı ilişkiler kurmak için bireylerin psikososyal gelişim görevlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Ancak insanların gelişimi için gerekli olduğu düşünülen romantik ilişkilerde, insanları olumsuz etkileyecek istismar davranışları da söz konusu olabilmektedir (Etchevery vd., 2008; akt. Kılınçer, 2012). Romantik ilişkilerde görülen şiddetin en yaygın biçimi, istismar davranışları veya partner şiddetidir (Uluocak vd., 2014). İstismar davranışları tipik olarak, bir kişinin başka bir kişi, grup veya topluluk üzerindeki otoritesini kasıtlı veya kasıtsız olarak zayıflatan, ölümlerle, psikolojik zararlar, yoksunlukla sonuçlanan veya bireyin gelişimine zarar veren davranışlar olarak tanımlanmaktadır (DSÖ, 2002).

Partner istismarına ait alan yazın incelendiğinde, partner istismarı kavramının sıklıkla yakın partner istismarı, eş istismarı, eş şiddeti veya aile içi şiddet gibi terimlerin yerine kullanıldığı görülmektedir (Kılınçer ve Tuzlugöl-Dost, 2013). Eşlerden veya partnerlerden birinin ara sıra gösterdiği veya istismara uğrayan kişiye karşılıklı olarak çeşitli şekillerde zarar veren hazırlıklı veya hazırlıksız davranışlar, farklı kavramlarla ifade edilen romantik ilişkilerde yaşanan istismar olarak tanımlanmaktadır (Seçim, 2019). Dünya Sağlık Örgütü'ne (2010) göre, bir partnere fiziksel, cinsel veya psikolojik olarak zarar veren fiziksel güç kullanımı, zorla cinsel aktivite, psikolojik istismar ve kontrol altında tutmaya yönelik diğer eylemler, romantik ilişkilerde istismar veya şiddet oluşturmaktadır.

İnsanların kendi hayatlarının ve kişilerarası ilişkilerinin sorumluluğunu kabul etme yeteneği ve istekliliği, içinde buldukları romantik ilişkinin türü ne olursa olsun çok önemlidir. Sorumluluk alma kapasitesini artıran faktörlerden biri de ilişkinin ciddiyetidir (Kaya, 2020; Yılmaz ve Gündüz, 2021). Olası olumsuz

sonuçlara karşı psikolojik sağlamlık fikri, bir çift olarak sorumlulukları paylaşma kavramıyla yakından ilişkilidir. Bir kişinin zorlu koşullar karşısında bu süreçlerin üstesinden gelme ve uyum sağlama kapasitesi psikolojik sağlamlık olarak bilinmektedir (Gizir, 2007).

Problem Durumu

Zorlu ve stresli olaylar karşısında, psikolojik sağlamlığı yüksek olan kişilerin daha etkili problem çözme becerileri, yüksek uyum sağlama ve üstesinden gelme becerileri, etkili kişilerarası ilişkiler ve iletişim becerileri gösterdikleri iddia edilmektedir. Ayrıca olumsuz durum ve olaylarla karşılaşan ve başarısız olan kişilerin, psikolojik sağlamlık düzeylerinin artması durumunda sorunlarla baş edebildiği ve stres karşısında daha az zarar gördükleri ileri sürülmüştür (Öz ve Yılmaz, 2009).

Romantik bir ilişkide boyun eğici davranışlar ile istismara maruz kalmanın ilişkili olup olmadığını inceleyen araştırmalara göre, boyun eğici davranışlar ile algılanan istismar arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır (Kumcağız vd., 2018). Romantik ilişkilerde algılanan istismar olasılığının, başkalarını kırmamaya çalışmak, hayır diyememek, aşırı vermek, öfkesini belli etmemek ve her zaman onaya ihtiyaç duymak gibi boyun eğici davranışlar tarafından yordadığı bulunmuştur (Göktuna, 2007). Kumcağız vd. (2018) tarafından yapılan çalışmanın bulgularında, ihmal ve istismar gibi travmatik çocukluk deneyimleri ve ebeveynlerin çocuklarını kontrol etme ve denetleme girişimlerinin, çocuğun ilerleyen yaşamında romantik ilişkilerde daha fazla istismar algısına sahip olmasına neden olduğu sonucuna varmışlardır.

Uluslararası alan yazında yer alan çalışmalarda, romantik ilişki yaşayan kişilerin sıklıkla ilişki sorunları yaşadıkları (Atkins vd., 2005; Gurman ve Fraenkel, 2002) ve ilişki sorunları için psikolojik tedavi gördükleri (Gladding, 2012) keşfedilmiştir. Araştırmacılar tarafından bu konuda psikolojik destek alma isteklerinin gerekçeleri incelendiğinde, kişilerin genellikle ilişkilerine bağlı olarak ruh sağlığı hizmetlerine başvurdukları vurgulanmaktadır. Ekonomik, ailevi, sosyal alanlarda yaşanan zorluklar insanlar tarafından ilişkilerindeki sorunlardan daha kontrol edilebilir olarak görülmekte ya da kişiler sorunlarını kategorize ettiklerinde ilişkilerindeki sorunları diğer sorunlardan daha zorlayıcı olarak görmektedirler (Aluede vd., 2006).

Literatür incelendiğinde genç yetişkinlerin karşılaştıkları ihtiyaçlar ve sorunlar bağlamında romantik ilişkilerde karşılaştıkları bir takım sorun alanlarında yardıma ihtiyaç duydukları görülmektedir (Kılınçer, 2012). Bu nedenle yapılan bu çalışmanın problem cümlesi yetişkinlerde dürtüsellik, duygusal istismar ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin romantik ilişkiler üzerinde etkisi var mıdır? şeklinde oluşturulmuştur.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı yetişkinlerde dürtüsellik, duygusal istismar ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin romantik ilişkiler üzerindeki rolünü incelenmesidir. Ayrıca aşağıda belirtilen alt amaçlar için de cevap aranmıştır.

Alt Amaçlar

1. Sosyodemografik değişkenlere göre romantik ilişkiler arasında anlamlı olarak farklılaşmakta mıdır?
2. Dürtüsellik, duygusal istismar, psikolojik sağlamlık düzeyleri ve romantik ilişkiler arasında bir ilişki var mıdır?
3. Dürtüsellik, duygusal istismar ve psikolojik sağlamlık düzeyleri romantik ilişki düzeylerini yordamakta mıdır?

Araştırmanın Önemi

Romantik ilişkilerde yaşanan istismar davranışları dünya çapında çokça karşılaşılan bir sorundur. Duygusal istismar fiziksel istismara oranla daha yıkıcı etkilere sahip olmasına rağmen nesnel olarak gözlemlenemediği için örtbas edilmeye müsait bir istismar çeşididir. Duygusal istismarın olumsuz etkilerinin üzerinde başarıyla gelinebilmesinde kişilerin sahip olduğu psikolojik sağlamlık düzeyleri son derece önem taşımaktadır. Çalışmanın bir diğer değişkeni olan dürtüsellik, kişilerin duygusal istismara verecekleri tepkiler ve psikolojik sağlamlık düzeyleri üzerinde çeşitli etkilere sahip olabileceği düşünülmektedir. Romantik ilişkilerin türü ne olursa olsun, bireylerin gerek kendi yaşamları için gerekse ilişki sorumluluk alma isteği ve gücü oldukça önemlidir. İlişkinin ciddiyeti, sorumluluk alma becerisinin oluşmasını sağlayan bir unsurdur (Yılmaz ve Gündüz, 2021). Çift olarak sorumlulukların alınması, süreçteki oluşabilecek olumsuzluk/lara karşı, psikolojik sağlamlık kavramı ile yakından ilgilidir. Psikolojik sağlamlık, zor şartlar karşısında

bireyin bu süreçlerin üstesinden gelme ve uyum sağlama becerisi olarak tanımlanabilmektedir (Gizir, 2007). Literatür incelendiğinde genç yetişkinlerin karşılaştıkları ihtiyaçlar ve sorunlar bağlamında romantik ilişkilerde karşılaştıkları bir takım sorun alanlarında yardıma ihtiyaç duydukları görülmektedir (Kılınçer, 2012). Dolayısıyla yapılan literatür incelemesinde bu değişkenlerin beraber incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu sebeple yetişkinlerde dürtüsellik, duygusal istismar ve psikolojik sağlık düzeylerinin romantik ilişkiler üzerindeki rolünün incelenmesinin ilgili literatüre önemli bir katkı sağlaması öngörülmektedir.

Sınırlılıklar

- Bu araştırma 18 yaş ve üzeri Samsun’da ikamet eden 498 katılımcı ile,
- Sosyo-demografik Bilgi Formu, Kısa Psikolojik Sağlık, Çok Boyutlu Duygusal İstismar, Barratt Dürtüsellik Kısa formu ve Yakın ilişkilerde Yaşantılar Envanteri ile,

Tanımlar

Duygusal İstismar: Duygusal zarar, tehdit ya da zarar vermeyi hedefleyen ve hedefin duygusal esenliğine veya duygusuna yönelik olan zorlayıcı ve caydırıcı eylemler duygusal istismar olarak adlandırılmaktadır (Murphy ve Hoover, 1999).

Dürtüsellik: Kişinin kendine veya başkasına dikkat çeken ani bir istek uyandıran dürtü, provokasyon veya ayartmaya karşı koyamama durumudur (Karaboğa, 2020).

Psikolojik Sağlık: Kişinin gelişimini ve yaşamını tehdit eden olumsuz olaylar karşısında sahip olduğu bireysel ve toplumsal kaynakları kullanarak bu durumlarla baş edebilmesi ve olay geçtikten sonra hayata uyum sağlayarak günlük işlevlerini sürdürebilmesidir (Arslan, 2015).

Romantik İlişki: İstekli iki kişinin aşk, duygusal bağlılık, arzu ve yakınlık gibi özellikleri barındıran, duyguların paylaşıldığı ve birbirlerine duygusal destek sağladıkları yakın ilişkilere romantik ilişki denir (Kalkan ve Yalçın, 2012).

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Romantik İlişkiler

Aşk, duygusal bağlılık, arzu ve yakınlık gibi duyguları içeren romantik ilişki, iki kişinin duygusal deneyimlerini paylaştığı ve duygusal olarak birbirini desteklediği yakın bir bağıdır (Collins, 2003; Solmuş, 2010; Kalkan ve Yalçın, 2012). Tracey vd. (2003) her insanın hayatının bir noktasında romantik bir ilişki yaşadığını iddia etmektedir. Romantik bir ilişki, diğer yakın ilişkilerden beş temel yönden ayrılmaktadır (Collins, 2003). Bunlardan ilki, kişinin flört edip etmediğini, flört ediyorsa ne sıklıkta ve ne kadar süreyle ettiğini gösteren "katılım"dır. İkincisi, kişinin romantik ilişki yaşayacağı kişi tercihini ifade eden "partner seçimi"dir. Üçüncüsü, romantik bir ilişki geliştirirken gerçekleştirilen deneyimleri ve eylemleri açıklayan "ilişki içeriği"dir. Dördüncü nokta, ilişkinin avantajlarını tanımlayan "ilişki kalitesi"dir. Son nokta ise insanların partnerleri ve ilişkileri hakkında ne hissettiklerinin yanı sıra onlar hakkındaki algılarını içeren "ilişkinin bilişsel ve duygusal süreçleri"dir (Collins, 2003).

Sternberg (1988, 1997) romantik bir ilişki için üç gereklilik belirlemiştir. Bunlardan birincisi, kişilerin birbirlerine karşı samimi, bağlı ve rahat olması, birbirlerinin sırlarını saklayabilmesi olarak tanımlanan "yakınlık"tır. İkincisi, doğası gereği cinsel, fiziksel ve de romantik olarak çekiciliği anlatan "tutku"dur. Son olarak da ilişkiyi sürdürmek ve ilerletmek için sorumluluk kabul etmek olarak tanımlanan "bağlılık"tır.

Connolly ve Goldberg (1999), diğer araştırmacılar tarafından romantik ilişkileri diğer ilişkilerden neyin ayırdığına dair farklı açıklamaları sunmalarına rağmen, romantik ilişkinin dört aşaması olduğunu dile getirmişlerdir. Bu aşamalardan ilki olan ve "başlatma" olarak adlandırılan aşamada kişiler fiziksel çekimin etkisi altındadır ve bu aşamada arzu ve tutku hakimdir. Çoğu zaman henüz gerçek bir etkileşim başlamamıştır ve bu duygular sadece bir kişiye yöneliktir. "Başlatma" aşamasının ardından "yakın ilişki" aşaması gelmektedir. Kişiler bir arkadaş grubuyla birlikte belirli etkinliklere katılmaktadırlar. Kişiler bu noktada romantik hazlar yaşasalar da ikili ilişki henüz başlamamıştır. Romantik bir ilişkinin gelişimi, sıcak bir arkadaş ortamında birlikte geçirilen zamanla oldukça kolaylaşmaktadır. "Duygusal yakınlığa sahip romantik ilişkiler" sırada gelen bir

sonraki aşamadır. İkili ilişkinin başlamasıyla birlikte ilişkinin oluşumunda ve gelişiminde arkadaş grubunun etkisi azalmaktadır. Bu aşamada kişiler flört etmeye ve duygusal olarak birbirlerine açılmaya başlamaktadır. "Bağlılığın olduğu romantik ilişki" ise en son gelen romantik ilişki aşamasıdır. Kişilerin arasında oluşan ilişki duygusal düzeyde güçlü ve samimidir. Bu duygulara yakın olma hisleri ve fiziksel çekim eşlik etmektedir. Bu aşamadan sonra evlilik gerçekleşebilmektedir (Eşici, 2014).

İnsanların ergenlik çağına geldiklerinde ilk romantik deneyimlerini yaşadıklarına inanılmaktadır (Connolly vd., 2004). Bu dönemde arkadaş grupları içerisinde başlayan kişiler arası etkileşim, yerini yavaş yavaş ikili bir ilişki olan flört etmeye bırakmaktadır. Zimmer-Gembeck (2002), ergenlik döneminde yaşanan romantik ilişkilerin genel olarak aktivite ve eğlence odaklı olmasına rağmen, kişilerin gelecekte yaşayacakları romantik ilişkiler üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu iddia etmektedir (Davies, 2006; Raley ve Sullivan, 2009). Erickson'a (1968) göre, bu dönemdeki romantik ilişkiler, kişilerin evlilik hayatlarını da etkileyebilmektedir. Sullivan (1953) ise ergenlik dönemi romantik ilişkilerinin bireylerin kimlik gelişimi için çok önemli olduğunu dile getirmiştir. Üniversitede geçirilen yıllar, insanların ergenlikten çıkıp yetişkinliğe geçiş yapmaya başladıkları dönemlere denk gelmektedir. İnsanların bu dönemde akranlarıyla zaman geçirmesi, sosyal grupların bir parçası olması ve sosyal etkinliklere katılabilecek daha çok boş vakte sahip olması romantik ilişkilerin gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Ek olarak, insanlar bu dönemde beliren yetişkinliğe geçerken, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimleriyle beraber romantik ilişkilerinin önemi de artış göstermektedir (Berger vd., 2005; Mongeau vd., 2007).

Romantik İlişkide Duygusal İstismar

Murphy ve Hoover (1999) tarafından önerilen dört faktörlü modele göre duygusal istismar, "kontrol", "aşağılama", "düşmanca geri çekilme" ve "tehdit" boyutlarından oluşan bir yapıdır. İstismarın fiziksel ve cinsel yönleriyle sıklıkla bir arada var olduğu için, duygusal istismar sıklıkla fark edilmeyen ciddi bir halk sağlığı sorunudur. Abowitz vd. (2010) duygusal istismarın, diğer tüm istismar biçimlerinin hem bir bileşeni hem de bir yan ürünü olduğunu dile getirmiştir. Bununla birlikte, her zaman somut bir şiddete eşlik etmediği için tanımlanması ve üzerinde anlaşmaya varılması hiçbir zaman kolay bir olgu olmamıştır (Emery, 1989). Fiziksel ya da

cinsel istismar gibi somut bulgular içermediği için ilişkilerdeki duygusal istismarın varlığını sürdürmek ya da normalleştirmek basittir. İlişkilerde kurulan iletişim duygusal istismar içerse bile sosyal ve kültürel çevrenin etkisiyle örtbas edilebilmektedir (Ersanlı vd., 2003). Çok sayıda araştırmacı, duygusal istismarın nesnel olarak gözlemlenemeyen sosyal olarak öznel bir değerlendirme olduğu konusunda hemfikirdir (Follingstad, 2007; Lawrence vd., 2009).

Straus (2004), romantik ilişkinin özellikle “iki taraflı” olduğunu vurgulayarak, tarafların sosyal etkileşim ve bazı etkinliklerle kurdukları ve sürdürdükleri bir ilişki türü olduğunu dile getirmiştir. Nişan ve evlilik gibi ömür boyu sözleşmelere dayalı ilişkilerden ayrı tutulması gerektiği düşünülen romantik ilişki, tarafların duygusal, romantik ve/veya cinsel bir bağ kurmasına dayanmaktadır (Murray ve Kardatzke, 2007). Carney ve Barner'ın (2012) ABD'de gerçekleştirilen ve romantik ilişkilerde istismarın fiziksel, cinsel ve duygusal boyutlarına odaklanan 204 akademik, adli ve klinik çalışmanın meta-analizine göre, duygusal istismar kadınların romantik ilişkilerinde daha yaygındır. Kadınlarda ortalama duygusal istismar yaygınlığı %81 iken erkeklerde %75'tir. Black vd. (2011) yayınladıkları partnerler arası istismara odaklanan raporda, Amerika Birleşik Devletleri'nde kadınların %48,4'ü ve erkeklerin %48,8'i romantik ilişkilerinde ömür boyu duygusal istismar yaşadıklarını bildirdiğini dile getirmiştir. Bu sonuç, araştırmada incelenen istismar türlerinden en yaygın karşılaşılan istismar türünün duygusal istismar olduğunu göstermektedir.

Arslan ve Balkıs'a (2016) göre duygusal istismar, kişinin gelişim düzeyini bozan, kişinin ilerlemesini engelleyen, kişinin duygusal ve davranışsal davranışlarını bozan, iyilik halini bozan davranışları içermektedir. Duygusal istismarın meydana geldiği yerlerde büyüyen insanlar, durumları içselleştirmede veya dışsallaştırmada diğerlerinden daha fazla sorun yaşayabilir. Bu bilgilerle tutarlı olarak, duygusal istismarın kişinin iyilik hali ile ilişkili olduğu söylenebilir ve Arslan ve Balkıs (2016) duygusal istismar yaşama ile problemlili davranışlarda bulunma arasında pozitif bir ilişki bulmuşlardır.

Öngün ve Ünsal'a (2018) göre duygusal istismar; zarar verici dil kullanmayı, zorlamayı, alay etmeyi, kişisel araç gereçlere zarar vermeyi, bilgi özgürlüğünü kısıtlamayı, sosyal faaliyetleri kısıtlamayı, tehdit etmeyi, kıskançlığa teşvik etmeyi, blöf yapmayı, kontrolcü bir tavrı içermektedir. İlişkilerde duygusal istismarın, fiziksel müdahale içermeyen davranışlarda meydana geldiğine inanılmaktadır.

Duygusal tacizin, yüksek sesle konuşmak, birbirinin duygularını görmezden gelmek, sevgiyi veya olumlu duyguları ifade etmemek gibi durumları içerdiğine inanılmaktadır. Fiziksel istismar kadar zararlı olduğu söylenebilir.

Romantik İlişkilerde İstismarın Tarihçesi

Tarihsel süreçleri inceleyen Tugay'a (2018) göre istismar olgusu bazen toplum tarafından kabul edilen bir ilişki türü olarak görülmektedir. Birçok durumda toplum veya din tarafından yasaklandığı için tabu olarak kaldığı söylenebilir.

Tarihsel süreç istismarın ensest olduğunu ortaya koyar, ancak toplumların bu tür ensest ilişkiye nasıl yaklaştığı konusunda farklı görüşlerin olduğunu gösterir. Inca Peru'da ensest soylular arasında tabu değildi; Mısırlılar eski çağlarda kardeşler arasındaki yakın ilişkilerde evliliğin papirüs üzerine yazılan metinde olması gerektiğini söylerler.

Kılınçer'e (2012) göre firavunların evliliği, kardeşleriyle olan ilişkileri nedeniyle onlar için ilahi güce en layık evlilik olarak kabul edilir. Biyolojik annesiyle evlenen Oedipus, ensest ilişkisini benlik üslubuyla ifade eder. Babasını kendi isteğiyle kazara öldürdüğünde ölümü sonrası öz annesiyle birlikte olup evlenen Oidipus'un gerçekleri öğrendiğinde kendi gözlerini göremeyecek şekilde cezalandırıp kör etmesi ile kendine verdiği cezalandırma tarzı ile ensest ilişki ifade edilmektedir. Antik Yunan'da iki kardeş tanrı Zeus ve Hera'nın cinsel ilişkisi ve cinsel birlikteliklerinin çok doğal tepkileri ve desteği bize ensestın başka bir yönünü öğretmektedir. Toplumun insan ilişkilerine tepkisinin çok eski çağlardan beri çeşitlilik gösterdiği söylenebilir. Taciz edici davranışın kendisinin 1962'de Kempe tarafından Çocuk İstismarı ile tanımlandığına inanılıyor. Çocuklarda kol kırıkları, kafalarında morluklar, kafa içi travma ve organ hasarı var ve her boy ve yaş grubundan istismar adı altında soruşturuluyor.

Literatüre göre ilk tanım fiziksel istismar ile başlamış ve bu tanım 1860 yılında Tardieu tarafından ortaya atılmıştır. Türkiye'de istismarla ilgili araştırmaların geçmişi 1980'lere kadar dayanmaktadır. Biril ve arkadaşlarının (1986) Türkiye'nin sekiz ilinde 4-12 yaş arası 16.100 çocukta fiziksel istismar sıklığını belirlemeye yönelik çalışması ilklerden birisidir.

Dürtüsellik

Dürtüsellikğin çeşitli tanımları vardır. Eysenck, dürtüsellikği risk alma, plan yapamama ve hızlı bir şekilde toplayamama ile ilişkilendirmiştir (Eysenck ve Eysenck, 1977). Patton ve ark. (1995) Dürtüsellik, göreve (dikkat) odaklanmamış, kötü planlanmış, kötü düşünülmüş ve plan yapmadan hazırlıksız, ani davranış (motor aktivasyon) ile ilişkilidir (Patton ve diğerleri, 1995). Deneysel davranışsal anlamda ise çok küçük ama büyük ölçüde gecikmiş ödüllere doğrudan ödülleri seçme olarak tanımlanmıştır (Ainslie, 1975).

Dürtüsellikğin yapısını oluşturan birçok faktör bulunmaktadır. Bilişsel, davranışsal ve nörofizyolojik bileşenleri olan karmaşık ve çok yönlü bir kavramdır (Moeller vd., 2001). Dürtüsellik, planlanmamış eylemlerde bulunmayı, yeterli olmayan tasarlamayı ve durumun karakterine aykırı riskli davranışlarda bulunmayı içeren bir süreçtir. Kişinin en sık gerçekleştirdiği davranışın sonucunda beklenmedik ve olumsuz etkilerle karşı karşıya kaldığı durum olarak tanımlanabilmektedir (Brambilla vd., 2001). Bilişsel ve davranışsal süreçler olarak tanımlanan bu süreç kasıtlı bir eylemi veya yanıtı geciktirmek, yüzeysel düşünmek ve daha az dikkat etmek gibi süreçleri içermektedir (Abdolmaleky vd., 2006).

Risk alma, kar-zarar unsurlarını dengeleyememe, zevk ve heyecan peşinde koşma, verilen görevleri tamamlamada güçlük çekme ve olumsuz sonuçlar doğuracak davranışlar sergileme dürtü kontrol bozukluğu olan kişilerin sahip olduğu özellikler arasında yer almaktadır (Yazıcı ve Özbay, 2013).

Alan yazın incelendiğinde, dürtüsellikği açıklayan çok sayıda tanım bulunduğu göze çarpmaktadır. En geniş anlamıyla dürtüsellik, uygunsuz ve uyumsuz davranışlarda bulunma eğilimidir (De Wit, 2009). Whiteside ve Lynam (2001), dürtüsellik kavramını dört kategoriye ayırmıştır. Bunlardan ilki aciliyet fikridir. Bu fikir, kişinin sonunda olumsuz sonuçlarla karşılaşacak olsa bile hoş olmayan duyguları en aza indirmek için dürtüsel eğilimlere sahip olma arzusudur. İkincisi, planlamaların zamanında yapılmadığına atıfta bulunan planlama eksikliği kavramıdır. Üçüncü kavram olan kararsızlık, zorlu ve sıkıcı görevlere odaklanmakta zorluk çekmeyi anlatmaktadır. Son olarak, coşku arama kavramı, zararlı olabilecek riskli faaliyetlerde bulunmak olarak tanımlanmaktadır (Whiteside ve Lynam, 2001). DSM-5'te dürtüsellik tek başına bir tanı ölçütü olarak değerlendirilmemektedir ancak depresyon, dürtü denetim bozukluğu, bipolar bozukluk, kişilik bozuklukları, dikkat

eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB) gibi diğer psikiyatrik bozukluklarla birlikte bulunabilmektedir (Neef vd. 2005).

Alan yazında gerçekleştirilmiş olan çalışmaların bir sonucu olarak, dürtüselliğin tek bir teori veya yöntem kullanılarak tanımlanamayacağı veya değerlendirilemeyeceği dile getirilmektedir. Literatüre göre ölçekler, bireyin nörofizyolojik süreçlerinin unsurlarına ek olarak bilişsel ve davranışsal süreçlerini de dikkate almaktadır. Dürtüsellik ölçülürken olaylar bütünü, kişisel bildirim ölçekleri ve davranış ölçekleri dikkate alınmaktadır. Bunlar, sayısal verilerin anlamlarının psikometrik hesaplamaları ile bireysel kişisel bildirimleri birleştiren ölçeklerdir (Horn vd., 2003). Eysenck Dürtüsellik Ölçeği, Barratt Dürtüsellik Ölçeği (BIS-11), Mizaç ve Karakter Envanteri, Karolinsk Kişilik Ölçeği ve UPPS Davranış Ölçeği (Urgency Premeditation Perseverance Sensation Seeking) veri toplamak için kullanılan araçlardan biridir (Tamam, 2015).

Dürtüselliğin Tanı Kriterleri

DSM-5'te yer alan dürtüsellik tanı kriterleri aşağıdaki listede yer almaktadır. Listede yer alan belirtilerden en az beşinin kişide 6 ay boyunca görülmesi gerekmektedir (APA, 2013);

- Çoğu zaman kıpır kıpır olmak,
- Beklemesi gereken yerde bekleyememek, hareketli olmak ve beklediği yerde terk etmek,
- Düşünmeden konuşmak,
- Düzen kurallarına uymamak,
- Hareketsiz kalıp susmamak,
- Başkalarının konuşma hakkını ihlal etmek,
- Olay ve konuşma bitmeden araya girmek,
- Uyumsuz davranışlar sergilemek,
- Karamsar ve huzursuz olmak.

Psikolojik Sağlamlık

Afetler, ölümler ve daha birçok büyük ve küçük talihsiz yaşam olayı insanların başına gelebilmektedir. Bu stresli durumların her biri, kişinin psikolojik veya fiziksel belirtiler yaşama olasılığını arttırmaktadır (Tuasie ve Dyer, 2004). Bazı

insanlar bu olaylardan etkilense de hayata daha kolay uyum sağlarken, bazıları bu olayların sonucuyla çok uzun süre mücadele edebilmektedir. Bu durum psikolojik sağlamlık kavramı ilgili sorunları gündeme getirmektedir. Block (1950), psikolojik sağlamlık fikrini açıklamak için "ego sağlamlığı" terimini kullanmıştır (Akt. Funder ve Block, 1989). Ego sağlamlığı kavramı daha sonra Mischel vd. (1988) tarafından "bilişsel ve sosyal başa çıkmada güçlü ve yaygın bir rol" olarak tanımlanmıştır.

Psikolojik sağlamlık, Wagnild ve Young'a (1993) göre, stresin olumsuz etkilerini azaltan ve uyuma teşvik eden bir kişilik özelliğidir. Yine Wagnild ve Young (1990) psikolojik sağlamlık kavramını zorluklar karşısında cesaret ve uyum yeteneği sergileyen insanları tanımlamak için kullanmışlardır. Rutter (1987), psikolojik sağlamlığın bir kişinin riskli durumlara nasıl tepki verdiğiyle bağlantılı olduğunu savunmaktadır. Stresli yaşam koşulları, bazı insanların pes etmesine neden olurken, bazı insanlar ise bu durumları başarıyla atlatabilmektedir. Bununla birlikte, bu bireyler, çeşitli zorlu yaşam olaylarına farklı tepkiler verebilmektedir. Koşullar sağlamlık seviyesini değiştirme yeteneğine sahiptir. Bu nedenle Rutter (1987), psikolojik sağlamlığın tanımının temel ilkesinin, farklı insanların stresli durumlara farklı şekillerde tepki vermesi olduğunu iddia etmektedir. Yine Rutter'a göre (2007), kişinin başa çıkma mekanizmaları psikolojik sağlamlığa yol açan mekanizmaları açıklamak için kullanılabilir. Başka bir deyişle, bir kişinin zorlu koşullarla karşılaştığında başa çıkma mekanizmalarını etkin bir şekilde kullanması durumunda psikolojik sağlamlığının yüksek olduğu söylenmektedir. Aslında bu durum birbiriyle ilişkili psikolojik sağlamlık ve başa çıkma mekanizmaları kavramlarını sorgulamaktadır. Rutter'a göre (2007), başa çıkma mekanizmaları psikolojik sağlamlığa birincil katkı yapan kavramdır. Richmond ve Beardslee'nin (1988) psikolojik sağlamlık tanımına göre, hastalıkların önlenmesi ve sağlığın teşviki için programlar oluşturulurken, psikolojik sağlamlık kavramını tüm tezahürleriyle tanımlamak ve vurgulamak çok önemlidir.

Tuasie ve Dyer'e(2004) göre, stresin bir sonucu olarak olumsuz duygular yaşayan, ancak daha sonra kişisel kaynaklarını güçlenmek ve ortalamanın üzerinde işlev görmek için kullanan kişiler psikolojik olarak sağlam kabul edilmektedir. Buna ek olarak, psikolojik sağlamlığın tanımı ile risk ve koruyucu faktörler ayrılmaz bir şekilde bağlantılıdır. Çoğu araştırmacı psikolojik sağlamlığın tanımlarını esneklik ve uyum sağlama fikirleri etrafında toplamıştır (Byrne vd., 1986; Richmond ve

Beardslee, 1988). Ancak Rutter (1999) psikolojik sağlamliğın hayatın tüm sorunlarına cevap olmadığını dile getirmektedir.

Yapılan tanımlamalar, zekanın psikolojik sağlamliğın güçlü bir yordayıcısı olduğu izlenimini vermektedir, ancak Block ve Kremen (1996, s. 349) bu durumun yüksek dayanıklılığı açıklamanın yüzeysel bir yolu olduğunu öne sürmektedir. Entelektüel becerileri düşük ancak psikolojik uyumu, yaratıcılığı ve başa çıkma becerileri güçlü olan insanlar varken, çok zeki ve entelektüel olduğu düşünölen kişilerde düşük düzeyde psikolojik uyum görölebilmektedir.

İnsanlar, olumsuz yaşam deneyimleri yaşadıkdan sonra eskisinden daha iyi hale gelebilmektedir. Örneğin suçüçeği geçiren bir çocuğun sağlığı hastalıktan öncekinden daha iyi sayılabilmektedir çünkü çocuk artık virüse bağışıklık kazanmıştır (Carver, 1998). Sosyoekonomik düzeyi düşük olan aileler ve bireyler bu duruma bir başka örnek olarak verilebilmektedir. Yoksulluğun yarattığı stres yeterince fazla olmasına rağmen yapılan çok sayıda çalışma, yoksul çocukların yapıcı davranış kalıpları sergilediğini göstermektedir (Cicchetti ve Garmezzy, 1993).

Richmond ve Beardslee (1988), psikolojik sağlamliğın kapsamlı bir şekilde değerlendirilebilmesi için bir kişinin okul işlevini, akran ilişkilerini, aile ilişkilerini ve topluluk ilişkilerini özel olarak dikkate almanın önemli olduğunu dile getirmişlerdir. Bununla beraber kişinin kendisiyle olan ilişkisi (benlik saygısı, öz-yeterlik inançları ve problem çözüme yetenekleri gibi) aynı zamanda psikolojik sağlamliğın bir işareti olabilmektedir.

Psikolojik sağlamlıkta risk ve koruyucu faktörlerin önemi göz ardı edilemez. Koruyucu faktörler, insanları daha az dirençli hale getirebilen psikolojik sağlamlık düzeylerini düşüren riskli durumlar olan risk faktörlerinin aksine, insanların psikolojik sağlamlık düzeylerini artırabilen faktörlerdir (Tuasie ve Dyer, 2004).

Risk Faktörleri

Risk faktörlerinin ardında yer alan örtük varsayım şudur: Eğer ki kişi stresli durumlardan veya zorlu yaşam olaylarından kaçınmasına neden olan şeyin ne olduğunun farkında olursa, strese ve zorlu yaşam olaylarına karşı direnci artacaktır. Bu varsayımın bir sonucu olarak psikolojik sağlamlık için risk faktörleri üzerine çok sayıda çalışma yapılmıştır (Rutter, 1993). Ancak bu varsayım, psikolojik sağlamlık çalışmalarında kişilerin acı çekmesini önlemeyi amaçlamak gibi bir hataya da yol açabilmektedir. Bunun yerine insanların acıyı farklı şekillerde deneyimleyebileceği

ve alınacak önlemlerin bu acı doğrultusunda olması gerektiği fikri amaçlanmalıdır (Rutter, 1993). Sonuç olarak, risk faktörlerinin varlığı, bir bozukluğun gelişme olasılığının daha yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

Kırılgnlık kavramının da psikolojik sağamlık üzerinde etkisi bulunmaktadır. Kırılgnlık kavramı ve risk kavramı temelde birbirinden farklıdır. Kırılgnlık kavramı, bireye gruptan daha fazla önem vermesiyle risk kavramından ayrılmaktadır. Psikopatoloji ile ilgili olarak, kırılgnlık kelimesi tipik olarak "belirli bir bozukluğa yatkınlık" veya "strese karşı genel duyarlılık" fikirlerine atıfta bulunmaktadır.

Risk faktörleri açısından çocuğun yetiştirildiği aile de önemlidir. Örneğin, ebeveynlerin sık sık kavga etmesi, çocukları aile içi tartışmalara dahil edilmesi, çocuk sürekli suçlanırken kardeşinin korunması ve çocuğun herkesin öfkesinin nesnesi haline gelmesi risk faktörleri arasında yer almaktadır (Rutter, 1993).

Koruyucu Faktörler

Psikolojik sağamlık kavramı, amacı sağlığı ilerletmek ve hastalığı savuşturmak olan müdahale programları için umut verici bir kavramdır. Bu nedenle, klinik profesyoneller ve eğitimciler sağamlık araştırmalarına ilgi göstermektedirler. Dünyamızda birçok farklı türde stres ve sıkıntı yaşanmaktadır. Bu zorlukların üstesinden başarıyla gelen ve ortalamanın üzerinde performans gösteren kişiler, aktaracakları faydalı içgörülere sahiptir (Tusaie ve Dyer, 2004).

Bir kişinin kendisini istenmeyen bir sonuca yatkın hale getiren bazı konulara verdiği tepkiyi değiştiren veya artıran etkiler, koruyucu faktörler olarak bilinmektedir. Tusaie ve Dyer'e (2004) göre koruyucu faktörler, risk grubu üyelerini tehlikelerden korumak için alınan önlemlerdir.

Çocuğun mizacının, ailenin yapısal bileşenlerinin ve aile biriminin işleyişinin zorlu yaşam olaylarına karşı tampon görevi gördüğü ve psikolojik sağamlığı artırdığı bilinmektedir (Luthar ve Zigner, 1991). Aile çatışması bir risk faktörü olarak görülürken, olumlu bir ebeveyn-çocuk ilişkisi koruyucu faktör olarak kabul edilmektedir (Ruther, 1982; Richmond ve Bardslee, 1988). Koruyucu faktörleri tespit etmek, insanların stresli durumlara veya zor yaşam olaylarına nasıl tepki vereceğinin tahmin edilebilmesi için oldukça önemli bir yere sahiptir (Rutter, 1987).

İlgili Araştırmalar

Ovara vd. (1996), yaptıkları çalışmada duygusal istismar yaşamış kişilerin önemli ölçüde daha yüksek depresyon seviyelerine ve önemli ölçüde daha düşük benlik saygısı seviyelerine sahip olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde, başka bir çalışmada duygusal istismara maruz kalan 93 kadından oluşan bir örneklemden elde edilen veriler, bu kişilerin problem çözme konusundaki güvenlerinin zedelendiğini göstermiştir (McKibbin, 1998).

Romantik ilişki içerisinde olan 82 Amerikalı yetişkin kadından oluşan bir örneklemden elde edilen bulgular, bu ilişkilerde duygusal istismarın insanların benlik algılarına zarar verdiğini ortaya koymaktadır (Katz vd.,2000).

Rew vd. (2001) evi olmayan ergenlerin psikolojik sağlık düzeylerini incelemiştir. Çalışmaya 59 evi olmayan ergen katılımcı dahil edilmiştir. Çalışmada, düşük psikolojik sağlık seviyeleri yaşamı tehdit eden durumlar, bağıllık, umutsuzluk ve yalnızlık ile ilişkilendirilmiştir. Psikolojik sağlık ile en güçlü ilişkinin bağıllık ve umutsuzluk arasında olduğu görülmüştür. Psikolojik olarak daha sağlam olduklarına inanan beliren yetişkinler, daha fazla ölüm riski içeren eylemlerde bulunmuştur. Bu kişilerin sokaktaki hayata uyum sağlama yetenekleri, aşırı özgüvenleri ve psikolojik sağlıkları sayesinde hayatta kaldıklarına inanılmaktadır.

Baldry'nin (2003) 145 duygusal istismar mağduru birey üzerinde gerçekleştirmiş olduğu çalışmanın bulgularına göre, duygusal istismar mağdurlarının maruz kaldıkları istismar, kaygı ve kaçınma eğilimlerini yordamaktadır. Daha önce fiziksel istismar yaşamış 234 kadının örneklemini oluşturduğu başka bir çalışmanın bulgularına göre ise bu kadınların %70'inden fazlası, duygusal istismarın fiziksel istismardan çok daha yıkıcı etkileri olduğu düşüncesine sahiptir (Follingstad vd., 1990).

Massachusetts'te yaşayan 145 çiftle yapılan çalışmanın bulguları da romantik ilişkilerde duygusal istismarın fiziksel şiddetin neden olduğu etkiler dışında zararlı etkilerinin olduğunu göstermiştir (Taft vd., 2006).

Yeni evli 103 çiftin evliliklerinin başlangıcından itibaren üç yıl boyunca yaşadıkları ve/veya uyguladıkları duygusal istismarı takip eden başka bir çalışmada, duygusal istismarın bu ilişkileri fiziksel istismardan daha ciddi şekilde zarar verdiği sonucuna varılmıştır (Lawrence vd., 2009).

Sakmar (2010) evli, çocuksuz 74 ve birlikte yaşayan 66 kişiden toplanan verilerin analizini gerçekleştirdiği çalışmasında farklı ilişki durumlarının iletişim biçimleri, cinsel doyum ve ilişki doyumu değişkenlerini anlamlı bir şekilde etkilemediğini ortaya koymuştur.

Hartley'in (2011) öğrencilerde psikolojik sağlık, ruh sağlığı ve akademik başarı arasındaki bağlantıyı inceleyen araştırmasında 605 lisans öğrencisi incelenmiştir. Sonuçlar, ruh sağlığı, üniversite not ortalaması ve üniversiteye ait olduğunu hissetmek arasında yüksek düzeyde anlamlı korelasyonlar olduğunu göstermiştir.

Hester'a (2013) göre duygusal istismara maruz kalan bireyler yoğun bir korku ve kontrol kaybı yaşamaktadırlar. Duygusal istismarın doğası partneri kontrol etmek üzerine kurulduğundan duygusal istismara maruz kalan kişi çaresiz hissetmekte ve bozuk bir benlik algısı geliştirmektedir.

Bacci ve Licinio (2017) tarafından yapılan psikolojik sağlık ve stres araştırmasında psikoloji ve tıp eğitimi gören 560 öğrenci incelenmiştir. Çalışma sonucunda, psikoloji öğrencilerinin tıp öğrencilerine göre daha fazla stres yaşadıkları keşfedilmiştir. Öte yandan stres ve psikolojik sağlamlığın orta derecede ilişkili olduğu görülmüştür. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek stres puanlarına sahip olduğu saptanmıştır. Hem tıp öğrencilerinin hem de psikoloji öğrencilerinin, ortalamanın üzerinde stres seviyelerine sahip olduğu gözle çarpmıştır. Sonuç olarak, öğrencilerin psikolojik sağlamlıkları desteklenirse stres düzeylerinin azalacağı varsayılmıştır.

Yıldırım'ın (2017) bireylerde çocukluk çağı travmaları ile ilişki doyumu arasındaki ilişkide otomatik düşüncelerin aracı rolünü incelemek için 354 ön lisans ve lisans öğrencisinden alınan verilerin kullandığı çalışmasında, çocukluk çağı travmalarının hem ilişki doyumunu hem de otomatik düşünceleri istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Satıcı ve Deniz (2018) tarafından cinsiyetin ilişki doyumu üzerindeki etkisini incelemek için yapılan meta-analiz çalışmasına 548 çalışma dahil edilmiş ve romantik ilişkilerden alınan doyumda cinsiyete göre farklılık gerçekleşmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Erdoğan'ın (2019) 350 katılımcıya ulaştığı çalışmasında travmanın alt boyutlarından biri olan cinsel istismarın cinsel risk ve heyecan arama davranışı ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca duygusal istismarın cinsel risk davranışıyla

ilişkili olduğu görülmüştür. Bununla beraber, araştırmada cinsel tutum ve davranışların ilişki doyumu ile hem olumlu hem de olumsuz ilişkileri olduğu keşfedilmiştir.

Plexico, vd. (2019) araştırmalarında, kekeme olan kişilerin kendini kabul, başa çıkma, psikolojik sağlık ve yaşam memnuniyeti düzeylerini incelemiştir. Çalışmaya 47 kekeme ve 47 kekeme olmayan kişi katılmıştır. Çalışmanın sonuçları, kaçınan ve uyumsuz başa çıkma stillerinin kekemelik ile kendini kabul etme arasındaki ilişkiyi yordadığını ve psikolojik sağlık, kendini kabul etme ve yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi düzenlediğini göstermiştir.

Lane (2020), 538 üniversite öğrencisiyle üniversite öğrencilerinde bağlanma, ego sağlığı, sosyal kaynaklar ve iyi oluşu araştırmıştır. Araştırma, Facebook kullanımı ile üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlığı ve iyi oluş arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bu durum, sosyal medyanın üniversite öğrencilerinin sosyal destek ihtiyacını karşıladığı fikrini desteklemektedir. Beliren yetişkinlik dönemini daha olumsuz olarak tanımlayan öğrencilerin psikolojik sağlık puanları düşük olma eğilimindeyken, bu dönemi fırsatlardan biri olarak tanımlayan öğrencilerin psikolojik sağlık ve iyilik hali puanları daha yüksektir.

Akşemsettinoglu (2020) tarafından yapılan çalışmada 268 kişiden toplanan veriler kullanılmıştır. Çalışma sonucunda, romantik ilişkiler içinde olan kişilerin travmatik çocukluk deneyimlerinden cinsel istismar ile evlilik beklentileri arasında negatif ancak düşük düzeyli bir ilişki olduğu saptanmıştır. İlişki doyumunun, çocuklukta travmatik deneyimlerden kaynaklanan duygusal istismar ile negatif, anlamlı ve orta düzeyde bir korelasyona sahip olduğu gösterilmiştir. Çalışmada ayrıca, erkeklerle karşılaştırıldığında kadınların çocukken daha fazla fiziksel, duygusal ve cinsel istismara maruz kaldığı gösterilmiştir.

Kapitany-Fövény vd. (2020), 765 üniversite öğrencisi ile yaptıkları çalışmada Barratt Dürtüsellik ölçeğinin BIS-11 versiyonunu birkaç örnekleme test etmek istemişlerdir. Sigara, alkol ve uyuşturucu kullanımı inceledikleri değişkenler arasında yer almaktadır. Diğer maddelerin yanı sıra alkol ve tütün kullanımının dürtüsellik ile pozitif ilişkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

18-30 yaş arası 772 İtalyan genç yetişkinin dahil edildiği farklı bir çalışmada dürtüsellik ve obsesif dürtülerin problemleri internet kullanımı üzerindeki etkileri

incelenmiş ve problemlerli internet kullananların daha yüksek dürtüsellik ve daha fazla obsesif-kompulsif belirtilere sahip olduğu bulunmuştur (Di Carlo, 2021).

Zhang vd. (2021) tarafından Çin'deki bir tıp üniversitesinde kesitsel ve boyamsal bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın boyamsal kısmına sadece psikiyatrik tanısı olmayan 177 birinci sınıf öğrencisi dahil edilirken, kesitsel kısmına ise tanısı olmayan 480 birinci ve ikinci sınıf öğrencisi dahil edilmiştir. Çalışmada elde edilen bulgular, yüksek düzeyde dürtüsellığe sahip bireylerin intihar düşünceleri yaşama olasılığının daha yüksek olabileceğini düşündürmüştür. Ayrıca dürtüsel bireylerin depresif belirtiler göstermeleri durumunda intihar riski açısından daha fazla dikkat edilmesi gerektiğinden bahsedilmiştir. Ailelerin sosyoekonomik durumunun sosyal medya bağımlılığı üzerindeki etkisi alt ve orta sosyoekonomik ailelerden gelen 218 lisans kız öğrenci ile yapılan farklı bir çalışmada incelenmiş ve dürtüsellüğün aracı rolüne bakılmıştır. Öğrencilerin sosyoekonomik durumları düştükçe sosyal medya bağımlılıklarının ve dürtüselliklerinin arttığı tespit edilmiştir. Ek olarak, bu çalışma, sosyal medya bağımlılığını önlemek için düşük sosyoekonomik ailelerden gelen öğrencilerde dürtüsellüğün azaltmanın ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır (He vd., 2021).

Lee ve Chang'ın (2021) 187 öğrenci üzerinde üniversite öğrencilerinin romantik ilişki doyumunu etkileyen değişkenleri tespit etmeye yönelik gerçekleştirdiği çalışmanın verileri incelemek için regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre benlik saygısı, kaygılı bağlanma ve kaçınmacı bağlanma değişkenleri üniversite öğrencilerinde romantik ilişki doyumunun anlamlı yordayıcılarıdır ve romantik ilişki doyumunu varyansının %34,7'sini açıklamaktadırlar.

BÖLÜM III

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada yetişkinlerde dürtüsellik, duygusal istismar ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin romantik ilişkiler üzerindeki rolünü incelemek için ilişki tarama modeli kullanılmıştır. İlişki tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasındaki ortak varyasyonun varlığını tespit etmeye çalışan bir modeldir (Karasar, 2011).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Samsun'da ikamet eden ve romantik ilişkisi olan bireylerden oluşturulmuştur. Araştırmanın örnekleme ise kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen 18 yaş ve üzeri 498 bireyden oluşturulmuştur. Araştırmacı kolayda örnekleme yöntemini kullanarak en yakın erişilebilir gruba ulaşmaktadır(Kılıç, 2013). Örneklem büyüklüğü, çalışma evrenine göre 384 olarak sabitlenmiş ve verilerin yanlış veya eksik olabileceği yerlere %5 fark eklenerek 404 kişi olarak sabitlenmiştir(Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004). Katılımcılara ait betimsel bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1.*Katılımcıların Tanıtıcı (Kişisel) Özelliklerine Göre Dağılımı*

		Sayı	Yüzde
Cinsiyetiniz	Erkek	110	22,1
	Kadın	388	77,9
Yaşınız	18-25	248	49,8
	26-33	169	33,9
	34 ve üzeri	81	16,3
Eğitim Durumunuz	İlkokul	12	2,4
	Lise	78	15,7
	Önlisans	97	19,5
	Lisans	235	47,2
	Yüksek Lisans	76	15,3
Medeni Durumunuz	Bekar	304	61
	Evli	187	37,6
	Dul/Boşanmış	7	1,4
Gelir Durumunuz	Düşük	79	15,9
	Orta	388	77,9
	Yüksek	31	6,2
Mesleğiniz	İşçi	24	4,8
	Memur	77	15,5
	Özel Sektör	179	35,9
	Emekli	3	0,6
	Diğer	215	43,2
Romantik ilişkiniz ne kadar süredir devam etmektedir?	0-6 Ay	112	22,5
	7-12 Ay	45	9
	12 Ay üzeri	341	68,5
Partnerinizle ilişki durumunuz nedir?	Arada Sırada	247	49,6
	Görüşüyor		
	Sevgili	186	37,3
	Nişanlı	65	13,1

Tablo 1’de katılımcıların tanıtıcı(kişisel) özelliklerine göre dağılımına yer verilmiştir.

Tablo değerlendirildiğinde, araştırmaya dahil edilen kişilerin %22,1’inin erkek, %77,9’unun kadın olduğu görülmektedir. Katılımcıların %49,8’i 18-25, %33,9’u 26-33, %16,3’ü 34 ve üzeri yaş aralığındadır. Eğitim durumları incelendiğinde, katılımcıların %2,4’ünün ilkökul, %15,7’sinin lise, %19,5’inin ön lisans, %47,2’sinin lisans ve %15,3’ünün yüksek lisans eğitim durumuna sahip olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların %61’i bekarken %37,6’sı evli ve %1,4’ü dul/boşanmıştır. Düşük gelir durumuna sahip katılımcı oranı %15,9, orta gelir durumuna sahip katılımcı oranı %77,9 ve yüksek gelir durumuna sahip katılımcı

oranı %6,2'dir. Katılımcıların %4,8'i işçi, %15,5'i memur, %35,9'u özel sektör çalışanı, %0,6'sı emekli ve %43,2'si diğer meslek gruplarına dahildir. Katılımcıların %22,5'i 0-6 aydır romantik ilişkiye sahip olduğunu belirtirken, %9'u 7-12 aydır ve %68,5'i 12 ay ve daha uzun süredir romantik ilişkiye sahip olduğunu belirtmektedir. Katılımcıların %49,6'sının partneriyle arada sırada görüştüğü, %37,3'ünün partneriyle sevgili olduğu, %13,1'inin partneriyle nişanlı olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada verileri toplamak için Sosyo-demografik Bilgi Formu, Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği, Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği, Barratt Dürtüsellik Ölçeği-Kısa Forms ve Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formunda cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, gelir durumu, meslek durumu, romantik ilişkiniz ne kadar süredir devam etmektedir? ve Partnerinizle ilişki durumunuz nedir? soruları yer almaktadır. Toplamda 8 soru yer almaktadır.

Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği (KPSÖ)

İnsanların psikolojik sağlıklarını ölçmek için kullanılan ölçek, Smith vd. (2008) tarafından geliştirilmiştir. Doğan (2015), tarafından Türkçeye uyarlanan Kısa Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği, iyileşme, uyum ve kendi kendine toparlamanın yanı sıra insanların önceki işlevsel düzeylerini geri kazanmalarına büyük önem vermektedir. Ölçek, üzücü olaylardan sonra kontrolün yeniden kazanılmasına, olumsuz koşulların kişiyi ne kadar etkilediğine ve genel iyilik halinin ne kadar etkilendiğine, stres yönetimine vurgu yapmaktadır. Ölçek, bireyin kendini değerlendirmesi için beşli Likert tipinde 6 maddeden oluşmaktadır. Puanlamalar "Hiç katılmıyorum (1)", "çok az katılıyorum (2)", "orta düzeyde katılıyorum (3)", "büyük oranda katılıyorum (4)" ve "tamamen katılıyorum (5)" şeklinde gerçekleştirilmektedir. 2, 4 ve 6. maddeler ters kodlanmıştır. Öleğkten alınabilecek en düşük puan 6, en yüksek puan 30'dur. Ters kodlanan maddeler çevrildikten sonra yüksek puan alınması, psikolojik sağlığın yüksek düzeyde olduğunu düşündürmektedir. Yapılan analiz sonucunda, dört farklı örneklem grubu için toplam

varyansı %57 ile %67'sini açıklayan tek faktörlü yapıya ulaşılmıştır. Ölçek maddelerinin yük değerleri .68 ile .91 arasında ölçülmüştür. Test-tekrar test ve iç tutarlılık yöntemleri kullanılarak güvenilirlik hesaplanmıştır. Test-tekrar test güvenilirliği .80 ile .91 arasında olup, ölçeğin iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı .62 ile .69 arasındadır. Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği ve diğer ölçeklere bakıldığında iyimserlik, sosyal destek, ego sağlamlığı, yaşam hedefleri, olumlu duygular ve olumlu başa çıkma mekanizmaları arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki keşfedilmiştir. Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği ile kaygı, depresyon, karamsarlık, algılanan stres, olumsuz duygular ve olumsuz başa çıkma stratejileri arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeğinin Türk kültür değerlerine uyarlanmasından elde edilen sonuçlar, ölçeğin yeterli geçerliliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği (ÇBDİÖ)

Murphy ve Hoover (1999), romantik bir ilişkide hem fail hem de kurban konumlarını dikkate alarak, son altı ayda yaşanan duygusal istismarın boyutunu ölçmek için Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeğini geliştirmişlerdir. Demirtaş vd. (2018), ölçeğin Türkçe uyarlamasını gerçekleştirmişlerdir. Toplam 56 maddeden oluşan ölçek, bireylerin geçmişteki romantik ilişkilerinde yaşadıkları duygusal istismara ilişkin sorular içermektedir. Ölçek 8'li Likert tipi olup, 0 "Hiç olmadı", 1 "Bir kere", 2 "İki kere", 3 "3-5 kere", 4 "6-10 kere", 5 "11-20 kere", 6 "20 kereden fazla", 7 "Son 6 ayda olmadı ama daha önce oldu" şeklinde cevaplanmaktadır. Ölçeğin kültürümüze kavramsal ve dilsel uygunluğu dikkate alınarak yapılan uyarlama çalışmasında "Uygulama" ve "Maruz Kalma" alt boyutlarının Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları sırasıyla 0,89 ve 0,90 olarak bulunmuştur.

Barratt Dürtüsellik Ölçeği-Kısa Forms (BIS-11-KF)

Patton vd. (1995) tarafından geliştirilen ölçeğin BIS-11-KF isimli kısa formu Spinella (2007) tarafından oluşturulmuştur. Güleç vd. (2013) ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmalarını gerçekleştirmiştir. Dürtüsellik davranışsal ve psikolojik bileşenlerini değerlendirmek için 30 maddelik bir BIS-11 anketi geliştirilmiştir. Bununla beraber, BIS-11-KF, sorulacak yalnızca birkaç soru seçerek bu değerlendirmeyi hızlandıran ve kolaylaştıran yoğunlaştırılmış bir kısa formdur. Kısa form 15 maddeden oluşmaktadır. 4'lü likert tipi olan ölçek, (1) nadiren veya hiçbir

zaman, (2) bazen, (3) sık sık ve (4) hemen hemen her zaman veya her zaman şeklinde derecelendirilmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar, daha yüksek dürtüsellik düzeylerini göstermektedir. Ölçeğin Cronbach alfa değeri .82'dir. Motor dürtüsellik (4, 10, 12, 13, 14), plan yapmama (1*, 5*, 6*, 11*, 15*) ve dikkat dürtüselligi (2, 3, 7, 8, 9*) olarak 3 alt boyut içermektedir. Güleç vd. (2013), ölçek alt boyutlarının Cronbach alfa değerlerini plan yapmama için .80, motor dürtüsellik için .70 ve dikkat dürtüselligi için .64 olarak hesaplamıştır.

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II (YİYE-II)

Fraley vd. (2000) tarafından geliştirilen ölçekte toplam 36 madde bulunmaktadır. İnsanların romantik ilişkileri ve yetişkin bağlanma boyutları hakkında nasıl hissettiklerini ve düşündüklerini ölçmek için Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II oluşturulmuştur. Ölçek 18'i kaçınmayı (örneğin, "Romantik partnerlerime güvenmeyi ve onlara inanmayı zor buluyorum") ve 18'i kaygıyı (örneğin, "Partnerimin sevgisini kaybetmekten korkuyorum") ölçen toplam 36 maddeden oluşmaktadır. Ölçek puanlaması 7'li Likert tipinde (1: Hiç katılmıyorum, 7: Tamamen katılıyorum) gerçekleştirilmektedir.

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmaları Sümer ve Güngör (1999) tarafından yapılmıştır. Kaçınan Bağlanma Boyutu, çift sayılı maddelerin ortalaması alınarak elde edilmektedir. Endişe Ek Boyutu, tek sayılı maddelerin ortalaması alınarak hesaplanmaktadır. Ölçeğin Türkçeye çevrilmesinde normal çeviri-tekrar çeviri yöntemi kullanılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini de ortaya koyan Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasına göre yüksek derecede iç tutarlılık ve test-tekrar test güvenilirliği vardır. Ölçeğin kaçınma ve kaygı boyutları sırasıyla .90 ve .86 Cronbach alfa iç tutarlılık katsayılarına sahiptir. Ölçeğin kaçınma ve kaygı bileşenlerinin test-tekrar test güvenilirliği sırasıyla .82 ve .81 olarak bulunmuştur.

Veri Toplama Süreci

Veriler toplanmadan önce Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik kurulu'na 03.11.2022 tarihinde başvurulmuş, YDÜ/SB/2022/1424 sayılı etik izin alınmıştır. Bilgilendirme ve Aydınlatılmış onam formunda katılımcılara çalışmanın içeriği ve gönüllülük esasına ilişkin bilgi verilmiştir. Veriler çevrimiçi olarak (Facebook, Telegram, Instagram ve Whatsapp vb. platformlardan) toplanmıştır. Anketin cevaplanması ortalama 20 dakika sürmüştür.

Veri Analizi

Çalışmada elde edilen verilerin analizinde Sosyal Bilimler için İstatistik Programı (SPSS) 25 paket programı kullanılmıştır. Veri betimsel analizinde yüzde, ortalama, frekans ve standart sapma değerleri kullanılmıştır. Çarpıklık ve basıklık verileri araştırmanın değişkenleri ile normallik varsayımları hesaplanmıştır. Araştırmadaki çarpıklık ve basıklık katsayıları -1,5 ile +1,5 arasında olduğunda bu normal bir varsayıma işaret etmektedir. Bu nedenle çalışmada parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir. Çalışmadaki çarpıklık ve basıklık katsayıların değerleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2.

BARRATT Dürtüsellik Ölçeği, Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği, Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği ve YİYE Ölçeğine Ait Betimsel Değerler

Değişkenler	N	Min.	Maks.	Ss	Çarpıklık		Basıklık	
					z	SH	z	SH
BARRATT Dürtüsellik Ölçeği	498	25	46	4,424	0,198	0,109	-0,337	0,218
ÇDİÖ Toplam	498	0	188	45,211	0,763	0,109	-0,138	0,218
Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği	498	12	24	2,445	0,039	0,109	0,058	0,218
YİYE Ölçeği	498	78	192	19,416	0,091	0,109	-0,147	0,218

Tablo 2’de araştırmaya dahil edilen katılımcıların BARRATT Dürtüsellik Ölçeği, Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği, Toplam Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği ve YİYE Ölçeğinden aldıkları puanların normallik testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Katılımcıların BARRATT dürtüsellik ölçeği, çok boyutlu duygusal istismar ölçeği, kısa psikolojik sağlamlık ölçeği ve YİYE ölçeğinden aldıkları puanlar sosyodemografik özelliklere göre incelenirken ikili gruplar için bağımsız t testi,

ikiden fazla gruplar için ise ANOVA testi uygulanmıştır. Araştırmadaki değişkenler arasında ise Pearson Korelasyon analizi uygulanmıştır. Değişkenler arasındaki yordama düzeylerini tespit etmek amacıyla regresyon analizi yapılmıştır.

BÖLÜM IV

Bulgular

Tablo 3.

Katılımcılarda Cinsiyet Durumuna Göre YİYE Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

	Cinsiyet Durumu	N	Ort.	Ss.	t	p
Kaçınmacı Bağlanma Boyutu	Erkek	110	83,12	12,209	0,732	0,465
	Kadın	388	82,13	12,561		
Kaygılı Bağlanma Boyutu	Erkek	110	60,19	15,641	1,603	0,11
	Kadın	388	57,5	15,512		
YİYE Toplam	Erkek	110	143,31	18,875	1,757	0,08
	Kadın	388	139,63	19,514		

* $p \leq 0,05$

Tablo 3'te katılımcıların cinsiyet durumuna göre YİYE ölçek puanları bağımsız gruplar için t testi kullanılarak karşılaştırılmıştır.

Tablo incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen katılımcıların cinsiyet durumuna göre kaçınmacı bağlanma boyutu, kaygılı bağlanma boyutu ve YİYE toplam puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p > 0,05$). Bununla birlikte, erkek katılımcıların kaçınmacı bağlanma, kaygılı bağlanma boyutları ve YİYE toplam puan ortalamalarının kadınlardan daha yüksek olduğu fakat ortaya çıkan bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.*Katılımcıların Yaş Durumuna Göre YİYE Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması*

	Yaş Durumu	N	Ort.	Ss.	Min.	Maks.	f	p
Kaçınmacı Bağlanma Boyutu	18-25	248	82,46	12,885	50	114		
	26-33	169	82,92	11,836	53	115	0,797	0,451
	34 ve üzeri	81	80,81	12,547	52	110		
Kaygılı Bağlanma Boyutu	18-25	248	59,6	15,358	19	97		
	26-33	169	56,86	15,32	26	94	2,387	0,093
	34 ve üzeri	81	56,06	16,418	28	95		
YİYE Toplam	18-25	248	142,06	19,477	78	187		
	26-33	169	139,78	18,039	98	186	2,338	0,098
	34 ve üzeri	81	136,88	21,577	92	192		

* $p \leq 0,05$

Tablo 4'te katılımcıların yaş durumuna göre YİYE ölçek puanları varyans analiziyle karşılaştırılmıştır.

Tablo incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen katılımcıların yaş durumuna göre kaçınmacı bağlanma, kaygılı bağlanma boyutları ve YİYE toplam puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p > 0,05$). Bununla birlikte, kaçınmacı bağlanma boyutu puan ortalamalarının 26-33 yaş aralığında; kaygılı bağlanma boyutu ve YİYE toplam puan ortalamalarının 18-25 yaş aralığında en yüksek olduğu fakat ortaya çıkan bu farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tablo 5.*Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre YİYE Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması*

	Eğitim Durumu	N	Ort.	Ss.	Min.	Maks.	f	p
Kaçınmacı Bağlanma Boyutu	İlkokul	12	78,08	16,774	57	101		
	Lise	78	81,6	14,359	53	110	1,376	0,241
	ÖnLisans	97	80,95	13,749	50	115		
	Lisans	235	82,67	11,026	53	114		
	Yüksek Lisans	76	84,58	12,091	52	104		
Kaygılı Bağlanma Boyutu	İlkokul	12	63,42	20,038	31	94		
	Lise	78	60,44	15,413	28	97	1,191	0,314
	Önlisans	97	58,85	15,054	30	94		
	Lisans	235	57,12	15,894	19	94		
	Yüksek Lisans	76	56,91	14,457	28	92		
YİYE Toplam	İlkokul	12	141,5	29,206	102	185		
	Lise	78	142,04	20,593	103	192	0,287	0,886
	Önlisans	97	139,79	20,775	92	187		
	Lisans	235	139,79	19,114	78	187		
	Yüksek Lisans	76	141,49	15,481	101	179		

* $p \leq 0,05$

Tablo 5'te katılımcıların eğitim durumuna göre YİYE ölçek puanları varyans analiziyle karşılaştırılmıştır.

Tablo incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen katılımcıların eğitim durumuna göre kaçınmacı bağlanma, kaygılı bağlanma boyutları ve YİYE toplam puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p > 0,05$). Bununla birlikte, kaçınmacı bağlanma boyutu puan ortalamalarının yüksek lisans eğitim durumuna katılımcılarda; kaygılı bağlanma boyutu puan ortalamalarının ilkökul eğitim durumuna sahip katılımcılarda; YİYE toplam puan ortalamalarının lise eğitim durumuna sahip katılımcılarda en yüksek olduğu fakat gerçekleşen bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmüştür.

Tablo 6.*Katılımcıların Medeni Durumuna Göre YİYE Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması*

	Medeni Durumu	N	Ort.	Ss.	Min.	Maks.	f	p
Kaçınmacı Bağlanma Boyutu	Bekar	304	82,5	12,381	50	115		
	Evli	187	82,47	12,59	53	110	2,19	0,113
	Dul/Boşanmış	7	72,57	11,414	58	83		
Kaygılı Bağlanma Boyutu	Bekar	304	58,78	15,695	19	94		
	Evli	187	57,06	15,236	28	97	0,776	0,461
	Dul/Boşanmış	7	55,86	19,187	38	93		
YİYE Toplam	Bekar	304	141,28	19,118	78	187		
	Evli	187	139,53	19,565	92	192	1,833	0,161
	Dul/Boşanmış	7	128,43	25,967	103	176		

* $p \leq 0,05$

Tablo 6’da katılımcıların medeni durumuna göre YİYE ölçek puanları varyans analiziyle karşılaştırılmıştır.

Tablo incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen bireylerin medeni durumuna göre kaçınmacı bağlanma, kaygılı bağlanma boyutları ve YİYE toplam puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p > 0,05$). Bununla birlikte, bekar katılımcıların kaçınmacı bağlanma, kaygılı bağlanma boyutları ve YİYE toplam puan ortalamalarının evli ve dul/boşanmış katılımcılardan daha yüksek olduğu fakat bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tablo 7.*Katılımcıların Gelir Durumuna Göre YİYE Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması*

	Gelir Durumu	N	Ort.	Ss.	Min.	Maks.	f	p
Kaçınmacı Bağlanma Boyutu	Düşük	79	81,52	13,21	50	109	0,347	0,707
	Orta	388	82,41	12,405	52	115		
	Yüksek	31	83,65	11,709	55	102		
Kaygılı Bağlanma Boyutu	Düşük	79	60,77	15,754	32	94	1,53	0,218
	Orta	388	57,48	15,586	19	97		
	Yüksek	31	59	14,484	36	93		
YİYE Toplam	Düşük	79	142,29	21,222	92	187	0,713	0,491
	Orta	388	139,89	19,232	78	192		
	Yüksek	31	142,65	16,889	116	180		

* $p \leq 0,05$

Tablo 7’de katılımcıların gelir durumuna göre YİYE ölçek puanları varyans analiziyle karşılaştırılmıştır.

Tablo incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen katılımcıların gelir durumuna göre kaçınmacı bağlanma, kaygılı bağlanma boyutları ve YİYE toplam puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p > 0,05$). Bununla birlikte, kaçınmacı bağlanma boyutu ve YİYE toplam puan ortalamalarının yüksek gelir durumuna sahip katılımcılarda; kaygılı bağlanma boyutu puan ortalamalarının düşük gelir durumuna sahip katılımcılarda en yüksek olduğu fakat ortaya çıkan bu farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tablo 8.*Katılımcıların Meslek Durumuna Göre YİYE Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması*

	Meslek Durumu	N	Ort.	Ss.	Min.	Maks.	f	p
Kaçınmacı Bağlanma Boyutu	İşçi	24	77,79	15,348	56	104		
	Memur	77	83,96	9,339	64	104	1,382	0,239
	Özel							
	Sektör	179	83,01	12,315	52	115		
	Emekli	3	82,67	6,351	79	90		
	Diğer	215	81,73	13,221	50	114		
Kaygılı Bağlanma Boyutu	İşçi	24	61,33	15,104	28	92		
	Memur	77	56,36	13,302	28	91	3,352	0,01*
	Özel							
	Sektör	179	55,4	16,039	19	94		
	Emekli	3	55,33	24,826	41	84		
	Diğer	215	60,63	15,513	30	97		
YİYE Toplam	İşçi	24	139,13	22,336	103	174		
	Memur	77	140,32	15,383	107	179	1,058	0,377
	Özel							
	Sektör	179	138,41	19,734	78	187		
	Emekli	3	138	31,177	120	174		
	Diğer	215	142,36	19,936	92	192		

* $p \leq 0,05$

Tablo 8’de katılımcıların medeni durumuna göre YİYE ölçek puanları varyans analiziyle karşılaştırılmıştır.

Tablo incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen bireylerin meslek durumuna göre kaygılı bağlanma boyutu puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır ($p \leq 0,05$). Buna göre, işçi olan katılımcıların kaygılı bağlanma boyutu puan ortalamalarının diğer meslek gruplarında yer alan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmektedir.

Katılımcıların medeni durumuna göre kaçınmacı bağlanma boyutu ve YİYE toplam puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p > 0,05$).

Tablo 9.

Katılımcıların Romantik İlişkisinin Süresine Göre YİYE Ölçek Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

	Romantik İlişkiniz Ne Kadar Süredir Devam Etmektedir?	N	Ort.	Ss.	Min.	Maks.	f	p
Kaçınmacı								
Bağlanma Boyutu	0-6 Ay	112	78,82	12,184	55	104		
	7-12 Ay	45	83,82	11,5	55	109	5,923	0,003*
	12 Ay üzeri	341	83,31	12,518	50	115		
Kaygılı								
Bağlanma Boyutu	0-6 Ay	112	63,43	15,477	19	92		
	7-12 Ay	45	59,78	16,707	31	92	9,927	0,00*
	12 Ay üzeri	341	56,12	15,039	28	97		
YİYE Toplam	0-6 Ay	112	142,25	19,517	78	185		
	7-12 Ay	45	143,6	20,325	99	187	1,544	0,215
	12 Ay üzeri	341	139,43	19,231	92	192		

* $p \leq 0,05$

Tablo 9’da katılımcıların romantik ilişki süresine göre YİYE ölçek puanları varyans analiziyle karşılaştırılmıştır.

Tablo incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen bireylerin romantik ilişki süresine göre kaçınmacı bağlanma ve kaygılı bağlanma boyutları puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır ($p \leq 0,05$). Buna göre, kaçınmacı bağlanma boyutu puan ortalamalarının romantik ilişkisi 7-12 aydır devam eden katılımcılarda; kaygılı bağlanma boyutu puan ortalamalarının romantik ilişkisi 0-6 aydır devam eden katılımcılarda en yüksek olduğu görülmektedir.

Katılımcıların romantik ilişki süresine göre YİYE toplam puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p > 0,05$).

Tablo 10.

Katılımcıların Partneriyle İlişki Durumuna Göre YİYE Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

	Partnerinizle ilişki durumunuz nedir	N	Ort.	Ss.	Min.	Maks.	f	p
Kaçınmacı Bağlanma Boyutu	Arada Sırada							
	Görüşüyor	247	81,06	12,72	50	114		
	Sevgili	186	82,45	12,619	53	110	5,931	0,003*
	Nişanlı	65	86,98	9,933	64	115		
Kaygılı Bağlanma Boyutu	Arada Sırada							
	Görüşüyor	247	60,32	16,278	19	94		
	Sevgili	186	56,97	15,22	28	97	6,875	0,001*
	Nişanlı	65	52,85	11,932	34	81		
YİYE Ölçeği	Arada Sırada							
	Görüşüyor	247	141,38	20,603	78	187		
	Sevgili	186	139,41	19,548	92	192	0,581	0,56
	Nişanlı	65	139,83	13,586	113	187		

* p<0,05

Tablo 10'da katılımcıların partneriyle ilişki durumuna göre YİYE ölçek puanları varyans analiziyle karşılaştırılmıştır.

Tablo incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen katılımcıların kaçınmacı bağlanma ve kaygılı bağlanma boyutu puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır ($p \leq 0,05$). Buna göre, kaçınmacı bağlanma boyutu puan ortalamalarının partneriyle nişanlı olan katılımcılarda; kaygılı bağlanma boyutu puan ortalamalarının partneriyle arada sırada görüşen katılımcılarda en yüksek olduğu görülmektedir.

Katılımcıların partneriyle ilişki durumuna göre YİYE toplam puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmaktadır ($p > 0,05$).

Tablo 11.

Katılımcıların YİYE, BARRATT Dürtüsellik, Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği ve Kısa Psikolojik Sağlık Puanları Arasındaki İlişkilere Ait Pearson Korelasyon Katsayıları

		1	2	3	4
YİYE Ölçeği	r	1			
	p				
BARRATT Dürtüsellik Ölçeği	r	,240**	1		
	p	0			
ÇDİÖ Toplam	r	,184**	,150**	1	
	p	0	0,001		
Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği	r	,178**	0,029	0,026	1
	p	0	0,52	0,555	

** p<0,01

Tablo 11’de katılımcıların YİYE, BARRATT Dürtüsellik, Çok Boyutlu Duygusal İstismar ve Kısa Psikolojik Sağlık puanları arasındaki korelasyonlara yer verilmiştir.

Tablo incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen katılımcıların YİYE puanları ile BARRATT dürtüsellik ($r=0,240$; $p<0,01$), çok boyutlu duygusal istismar ($r=0,184$; $p<0,01$) ve kısa psikolojik sağlık ($r=0,178$; $p<0,01$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, katılımcıların YİYE puanları arttıkça BARRATT dürtüsellik, çok boyutlu duygusal istismar ve kısa psikolojik sağlık puanları da artmaktadır.

Bununla birlikte, katılımcıların BARRATT dürtüsellik puanları ile çok boyutlu duygusal istismar ($r=0,150$; $p<0,01$) puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. Katılımcıların BARRATT dürtüsellik puanları arttıkça çok boyutlu duygusal istismar puanları da artmaktadır.

Tablo 12.

Katılımcılarda BARRATT Dürtüsellik, Çok Boyutlu Duygusal İstismar ve Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeğinin YİYE Ölçeği Üzerindeki Yordayıcı Etkisine Ait Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Sh	β	t	p
(Sabit)	80,156	8,745		9,166	0,00*
BARRATT Dürtüsellik Ölçeği	0,936	0,189	0,213	4,962	0,00*
ÇDİÖ Toplam	0,064	0,018	0,148	3,441	0,001*
Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği	1,335	0,338	0,168	3,953	0,00*
R=0,329	R ² =0,108		(F(3-497)=20,029		p<0,01

*p ≤ 0,05 Bağımlı Değişken: YİYE

Tablo 11’de katılımcıların BARRATT dürtüsellik, çok boyutlu duygusal istismar ve kısa psikolojik sağlık ölçeği puanlarının YİYE ölçek puanları üzerindeki yordayıcı etkisine ait regresyon analizine yer verilmiştir.

Tablo incelendiğinde, katılımcılarda BARRATT dürtüsellik ($\beta=0,213$; $p<0,01$), çok boyutlu duygusal istismar ($\beta=0,148$; $p<0,01$) ve kısa psikolojik sağlamlığın ($\beta=0,168$; $p<0,01$) YİYE düzeylerini pozitif yönde yordadığı anlaşılmaktadır.

Katılımcıların YİYE değişiminin %10’u BARRATT dürtüsellik, çok boyutlu duygusal istismar ve kısa psikolojik sağlamlık tarafından açıklanmaktadır.

BÖLÜM V

Tartışma

Bu araştırmada yetişkinlerde dürtüsellik, duygusal istismar ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin romantik ilişkiler üzerindeki rolü değerlendirilmiştir.

Araştırmanın ilk bulgusunda cinsiyet durumuna göre bağlanma düzeylerinin değişmediği tespit edilmiştir. Bununla birlikte, erkek katılımcıların bağlanma düzeylerinin kadınlardan daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Alan yazında yapılan çalışmalarda elde edilen sonuçlar araştırmanın bu bulgusuyla ters düşmektedir (Tangney ve Dearing, 2002; Woien vd., 2003). Kochanska vd. (2002) tarafından yapılan çalışmada kızların bağlanma düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Woien vd. (2003), kız ve erkek çocukları arasındaki bağlanma düzeylerindeki bu farklılığın, ebeveynlerin cinsiyete dayalı olarak ocuk yetiştirmeye yönelik farklı yaklaşımlarının bir sonucu olabileceğine dikkat çekmiştir. Ortaya çıkan bu farklılıkların kişilerin bağlanma düzeyleri üzerinde birçok faktörün etkili olabilmesinden kaynaklandığı düşünölmektedir.

Araştırmada yaş durumuna göre bağlanma düzeylerinin değişmediği tespit edilmiştir. Kaçınmacı bağlanma düzeylerinin 26-33 yaş aralığında; kaygılı bağlanma düzeylerinin 18-25 yaş aralığında en yüksek olduğu fakat ortaya çıkan bu farklılıkların anlamlı olmadığı gözlenmiştir. İlgili literatür incelendiğinde yapılan çalışmalarda bu araştırmanın bulgusunu destekler nitelikte yaş ile bağlanma stilleri arasında bir ilişki bulunmadığı sonucuna ulaşıldığı görölmektedir (Aksekili, 2017; İldız, 2016; İşkolu, 2016; Tanş, 2014; Tulpar, 2019; Türköz, 2009).

Eğitim durumuna göre bağlanma düzeylerinin değişmediği tespit edilmiştir. Gerçekleştirilen alan yazın taramasında, bağlanma düzeylerinde eğitim düzeyi açısından farklılık olmadığı ortaya koyan araştırma bulgularının (Bekir vd., 2018; Göktepe, 2015) yanında eğitim düzeyi açısından farklılık olduğunu belirten araştırma bulguları da bulunmaktadır (Cebeci, 2009; Onur, 2006; Saymaz, 2003; Sumbas ve Sezer, 2017). Alan yazında ortaya çıkan bu farklı sonuçların araştırmalara katılım gösteren bireylerin farklı kültürel özelliklerine sahip olmasından kaynaklandığı düşünölmektedir.

Araştırmanın bir diğer bulgusunda medeni durumuna göre bağlanma düzeylerinin değişmediği tespit edilmiştir. Bununla birlikte, bekar katılımcıların bağlanma düzeylerinin evli ve dul/boşanmış katılımcılardan daha yüksek olduğu

fakat bu farkın anlamlı olmadığı gözlenmiştir. Çalışmada elde edilen bu bulgu, Schachner vd. (2008) tarafından gerçekleştirilen araştırmanın bulguları ile örtüşmektedir. Schachner vd. (2008) bekar, boşanmış ve evli kişilerin bağlanma düzeylerinin farklılık göstermediğini bildirmişlerdir. Bunun aksine, Schindler vd. (2010) araştırmalarında, bağlanma düzeylerinin kişilerin medeni durumundan önemli ölçüde etkilendiğini bulmuşlardır. Bu araştırmaya göre, evli ve çocuklu çiftlerin bağlanma düzeyleri daha yüksektir. Kirkpatrick ve Hazan (1994) ile Schindler vd. (2010), araştırma örneklemini 18 ile 70 yaş arasındaki kişilerden oluşturdukları araştırmalarında uzun süredir evli olan çiftlerin yüksek bağlanma düzeylerine sahip oldukları bulunmuştur. Bu araştırmada ortaya çıkan farklılığın seçilen örneklemin farklı özelliklere sahip olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların gelir durumuna göre bağlanma düzeylerinde bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Kaçınmacı bağlanma düzeyleri yüksek gelir durumuna sahip katılımcılarda; kaygılı bağlanma düzeyleri düşük gelir durumuna sahip katılımcılarda en yüksek olduğu görülmüştür. Fakat ortaya çıkan bu farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Doherty (2004), Petrowski vd. (2012) ve Schachner vd. (2008) tarafında yapılan araştırmalarda çalışmanın bu bulgusuna ters sonuçlar elde edilmiştir. Araştırmacılar, bağlanma düzeylerindeki farklılıkların bireyin ekonomi ve kaliteli yaşam beklentisindeki değişikliklerden kaynaklandığını iddia etmektedirler (Doherty, 2004). Petrowski vd. (2015) geniş katılımlı bir Alman örneklemini üzerinde yaptığı araştırmaya göre, düşük ekonomik statüye sahip bekar insanlar, yüksek kaygılı bağlanma düzeyine sahip oldukları için evlilikten kaçınma eğilimindedir.

Araştırmada katılımcıların meslek durumuna göre kaygılı bağlanma düzeylerinin değiştiği tespit edilmiştir. Buna göre, işçi olan katılımcıların kaygılı bağlanma düzeylerinin diğer meslek gruplarında yer alan katılımcılardan daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Araştırmanın bu bulgusu literatürde yer alan çok sayıda çalışma (Andersen vd., 2019; Gutiérrez ve Tomás, 2019; Li vd., 2015; Madsen vd., 2019; Tatar ve Oktay, 2006) tarafından büyük ölçüde desteklenmektedir.

Araştırmaya dahil edilen bireylerin romantik ilişki süresine göre bağlanma düzeylerinde farklılık olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, kaçınmacı bağlanma düzeylerinin romantik ilişkisi 7-12 aydır devam eden katılımcılarda; kaygılı bağlanma düzeylerinin romantik ilişkisi 0-6 aydır devam eden katılımcılarda en yüksek olduğu gözlenmiştir. Alan yazın incelendiğinde, Bayar'a (2021) göre

sözlü/nişanlı kişiler, evli veya ilişkisi olan kişilere göre daha yüksek düzeyde bağlanma düzeyi bildirmektedir. En az üç yıl ve üç yıldan uzun süredir ilişkisi olan yetişkinler, altı aydan daha kısa süredir ilişkisi olanlara göre daha yüksek düzeyde bağlanma bildirmektedir. Altı aydan daha az bir süredir ilişkisi olan kişilerin kaygılı bağlanma düzeyleri ilişkileri üç yıldan uzun sürenlere göre anlamlı olarak daha yüksek puanlar sergilemektedir. Benzer şekilde Sümer (2017) de araştırmasında ilişkinin süresi uzadıkça kaygılı bağlanmanın azaldığını tespit etmiştir. Gerçekleştirilen başka bir çalışmada romantik ilişki deneyimi süresi ve bağlanma düzeyleri bu çalışmaların aksine anlamlı farklılık göstermemiştir (Yavuz, 2018). Bu bağlamda, ilişki süresi uzadıkça katılımcıların daha az terk edilme korkusu yaşadıkları ve bunun sonucunda kaygılı bağlanmalarının azalacağı düşünülebilir. Bunun nedeni kaygılı bağlanmanın temelinde terk edilme korkusunun yer alabileceği düşünülmektedir.

Katılımcıların partneri ile ilişki durumuna göre bağlanma düzeylerinin değiştiği tespit edilmiştir. Kaçınmacı bağlanma düzeylerinin partneriyle nişanlı olan katılımcılarda; kaygılı bağlanma düzeylerinin partneriyle arada sırada görüşen katılımcılarda en yüksek olduğu gözlenmiştir. Alan yazında bu çalışmanın bulgularını destekler nitelikte sonuçlara sahip olan araştırmalar bulunmaktadır (Bayar, 2021; Işık, 2020).

Araştırmada katılımcıların YİYE puanları ile BARRATT dürtüsellik, çok boyutlu duygusal istismar ve kısa psikolojik sağlamlık puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. YİYE düzeyleri arttıkça BARRATT dürtüsellik, çok boyutlu duygusal istismar ve kısa psikolojik sağlamlık düzeylerinin de arttığı gözlenmiştir. Araştırmada elde edilen bu bulgu alan yazında yer alan çok sayıda çalışmanın sonuçları ile uyumludur (Bulut, 2017; Kermen ve Sarı, 2014; İlhan ve Özbay, 2010; Lavi ve Littmann-Ovadia, 2011; Leak ve Cooney, 2001; Özer, 2009; Terzi ve Cihangir-Çankaya, 2009; Wei vd. 2006).

Bununla birlikte, katılımcıların BARRATT dürtüsellik düzeyleri ile çok boyutlu duygusal istismar düzeyleri arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. BARRATT dürtüsellik düzeyleri arttıkça çok boyutlu duygusal istismar düzeylerinin de arttığı görülmüştür. İlgili literatürde, dürtüsellik ile algılanan duygusal istismar arasındaki bağlantıyı doğrudan inceleyen çok fazla çalışma yer almamaktadır. Literatürdeki çalışmaların çoğunun (Demirkol vd., 2020; Kircaburun vd., 2021) aksine, bu çalışmada algılanan duygusal istismar ve dürtüsellik arasındaki

doğrudan bağlantıya odaklanmıştır. Literatürdeki çalışmalara göre, algılanan duygusal istismar ve dürtüsellik söz konusu olduğunda iki değişken arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Brett vd., 2018; Kuhlman vd., 2017; Wu vd., 2018). Alan yazında yapılan bu çalışmalar bu araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Sonuçlar

Cinsiyet durumuna göre kaçınmacı bağlanma boyutu, kaygılı bağlanma boyutu ve YİYE toplam puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur.

Yaş durumuna göre kaçınmacı bağlanma, kaygılı bağlanma boyutları ve YİYE toplam puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur.

Eğitim durumuna göre kaçınmacı bağlanma, kaygılı bağlanma boyutları ve YİYE toplam puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur.

Medeni durumuna göre kaçınmacı bağlanma, kaygılı bağlanma boyutları ve YİYE toplam puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur.

Gelir durumuna göre kaçınmacı bağlanma, kaygılı bağlanma boyutları ve YİYE toplam puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur.

Meslek durumuna göre kaygılı bağlanma boyutu puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Buna göre, işçi olan katılımcıların kaygılı bağlanma boyutu puan ortalamaları diğer meslek gruplarında yer alan katılımcılardan daha yüksektir.

Bireylerin romantik ilişki süresine göre kaçınmacı bağlanma ve kaygılı bağlanma boyutları puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Buna göre, kaçınmacı bağlanma boyutu puan ortalamaları romantik ilişkisi 7-12 aydır devam eden katılımcılarda; kaygılı bağlanma boyutu puan ortalamaları romantik ilişkisi 0-6 aydır devam eden katılımcılarda en yüksektir.

Partneri ile ilişki durumuna göre kaçınmacı bağlanma ve kaygılı bağlanma boyutu puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur. Buna göre, kaçınmacı bağlanma boyutu puan ortalamaları partneriyle nişanlı olan katılımcılarda; kaygılı bağlanma boyutu puan ortalamaları partneriyle arada sırada görüşen katılımcılarda en yüksektir.

YİYE puanları ile BARRATT dürtüsellik, çok boyutlu duygusal istismar ve kısa psikolojik sağlamlık puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur. Buna göre, katılımcıların YİYE puanları arttıkça BARRATT dürtüsellik, çok boyutlu duygusal istismar ve kısa psikolojik sağlamlık puanlarının da arttığı bulunmuştur.

BARRATT dürtüsellik puanları ile çok boyutlu duygusal istismar puanları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Katılımcıların BARRATT dürtüsellik puanları arttıkça çok boyutlu duygusal istismar puanlarının da arttığı gözlenmiştir.

BARRATT dürtüsellik, çok boyutlu duygusal istismar ve kısa psikolojik sağlamlığın YİYE düzeylerini pozitif yönde yordadığı bulunmuştur.

Katılımcıların YİYE değişiminin %10'u BARRATT dürtüsellik, çok boyutlu duygusal istismar ve kısa psikolojik sağlamlık tarafından açıklanmaktadır.

Öneriler

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Bu çalışmada yetişkinlerde dürtüsellik, duygusal istismar ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin romantik ilişkiler üzerindeki rolü incelenmiştir. Alan yazında bu değişkenlerin bir arada incelendiği çalışmaların yetersiz olduğu göze çarpmaktadır. Bu bağlamda, çalışmada değişkenleriyle ilgili çalışmaların artırılmasının ve yapılacak olan yeni çalışmalarda romantik ilişkileri etkileyen farklı değişkenler üzerinde çalışılmasının alan yazına önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada demografik özelliklerin dağılımı eşit değildir. Gerçekleştirilecek olan yeni çalışmalarda demografik dağılımlarını eşit olmasına dikkat edilerek gruplar arası karşılaştırmalar yapılabilir.

Araştırmanın evli ve evli olmayan gruplar üzerinde tekrarlanarak sonuçların karşılaştırılması önerilmektedir.

Klinisyenlere Yönelik Öneriler

Bu çalışmada katılımcıların BARRATT dürtüsellik ile çok boyutlu duygusal istismar düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler bulunduğu saptanmıştır. Katılımcıların BARRATT dürtüsellik düzeyleri çok boyutlu duygusal istismar düzeyleri de artmaktadır. Bu bağlamda, duygusal istismar hikayesi bulunan kişilere

dürtüsellik düzeylerini azaltacak psikoterapi programlarının düzenlenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Devlete Yönelik Öneriler

Duygusal istismar, en fazla göz ardı edilen istismar türüdür. Bu bağlamda, ilgili kuruluşlar tarafından duygusal istismar konusunda toplumu bilinçlendirmeye yönelik programlar düzenlenmesinin duygusal istismar vakalarının görünürlüğünü arttıracacağı düşünülmektedir. Toplumun her kesiminden duygusal istismara uğrayan bireylerin kolayca ulaşabileceği psikolojik destek hizmetlerinin sunulmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Abdolmaleky, H.M., Cheng, K.H., Faraone, S.V., Wilcox, M., Glatt, S.J., Goa, F. ve Thiagalingam, S. (2006). Hypomethylation of MB-COMT promoter is a major risk factor for schizophrenia and bipolar disorder. *Hum Mol Genet*, 15, 3132-3145.
- Abowitz, D., Knox, D. ve Zusman, M. (2010). Emotional abuse among undergraduates in romantic relationships. *International Journal of Sociology of the Family*, 36 (2), 117–138.
- Abramson, L.Y., Seligman, M.E. ve Teasdale, J.D. (1978). Learned helplessness in humans: Critique and reformulation. *Journal of Abnormal Psychology*, 87 (1), 49–74.
- Ainslie, G. (1975). Specious reward: a behavioral theory of impulsiveness and impulse control. *Psychol Bull* ; 82:463-498.
- Aksekili, E. (2017). *60 ay ve üzeri okul öncesi eğitim alan çocukların bağlanma stillerinin, ahlaki ve sosyal kural algısı ve sosyal davranışları ile ilişkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Akşemsettinoglu, S. (2020). *Romantik İlişki Yaşayan Bireylerin Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları İlişki Doyumu ve evlilik beklentisi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı.
- Aluede, O., Imhonde, H., & Eguavoen, A. (2006). Academic, career and personal needs of nigerian university students. *Journal of Instructional Psychology*, 33(1), 50- 57.
- Andersen, M., Rønningen, G. E., & Løhre, A. (2019). Listen to the voices of the students! The role of peers in academic and social school connectedness. *Nordisk Tidsskrift For Pedagogikk Og Kritik*, 5, 147-161.
- APA. (2013). *Diagnostic And Statistical Manual Of Mental Disorders, Fifth Edition*. Washington: *American Psychiatric Publishing*.

- Arslan, G. (2015). Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlık Ölçeği'nin (ÇGPSÖ) Psikometrik Özellikleri: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Ege Eğitim Dergisi*, 16(1), 1-12.
- Arslan, G. ve Balkıs, M. (2016). Ergenlerde Duygusal İstismar, Problem Davranışlar, Öz-Yeterlik Ve Psikolojik Sağlık Arasındaki İlişki, *Sakarya University Journal Of Education*, 6(1), 8-22.
- Atkins, D. C., Eldridge, K. A., Baucom, D. H., & Christensen, A. (2005). Infidelity and behavioral couple therapy: optimism in the face of betrayal. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 73(1), 101-130.
- Bacchi, S. ve Julio, L. (2017). "Resilience and psychological distress in psychology and medical students". *Academic Psychiatry*, 41(2): 185-188.
- Baldry, A.C. (2003). "Stick and stones hurt my bones but his glance and words hurt more": The impact of physiological abuse and physical violence by current and former partners on battered women in Italy. *The International Journal of Forensic Mental Health*, 2 (1), 47-57.
- Bayar, B. (2021). *Yetişkin Bireylerde Erken Dönem Uyumsuz Şemalar, Romantik İlişkilerindeki Bağlanma Stilleri, İlişki Doyumları ve Başa Çıkma Biçimleri Arasındaki İlişki* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Kent Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Bekir, H., Arbaş, G. ve Aydın, R. (2018). Sosyal Dezavantajlı Bölgedeki Ortaokul Öğrencilerinin Anneye Bağlanma ve Sosyal Destek Algısı. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Dergisi*, 33, 79-90.
- Berger, L., McMakin, D. ve Furman, W. (2005). The language of love: Romantic relationships in adolescence. In *Talking adolescence: Perspectives on communication in the teenage years* (pp. 129- 145). *Peter Lang Publishing*.
- Black, M.C., Basile, K.C., Breiding, M.J., Smith, S.G., Walters, M.L., Merrick, M.T., Chen, J. ve Stevens, M.R. (2011). National Intimate Partner and Sexual Violence Survey (NISVS). *InterUniversity Consortium for Political and Social Research*

- Brambilla, P., Harenski, K., Nicoletti, M., Mallinger, A.G., Frank, E., Kupfer, D.J. ve Soares, J.C. (2001). MRI study of posterior fossa structures and brain ventricles in bipolar patients. *J Psychiatr Res*, 35(6), 313-322.
- Brett, E.I., Espeleta, H.C., Lopez, S.V., Leavens, E.L.S. ve Leffingwell, T.R. (2018). Mindfulness as a mediator of the association between adverse childhood experiences and alcohol use and consequences. *Addictive Behaviors*, 84, 92–98.
- Bulut, E. (2017). *Üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerinin öznel iyi oluş üzerine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez veri tabanından erişilmiştir. (Tez No: 477178)
- Carney, M.M. ve Barner, J.R. (2012). Prevalence of partner abuse: Rates of emotional abuse and control. *Partner Abuse*, 3 (3), 286–335.
- Cebeci-Turan, S.C. (2009). *Tam Aileye ve Tek Ebeveyne Sahip Ailelerden Gelen 7-12 Yaşları Arasındaki Çocukların Bağlanma Stilleri ve Kaygı Durumları Arasındaki İlişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı
- Collins, W.A. (2003). More than myth: The developmental significance of romantic relationships during adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 13(1), 1–24.
- Connolly, J., Craig, W., Goldberg, A. ve Pepler, D. (2004). Mixed-gender groups, dating and romantic relationships in early adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, 14 (2), 185-207.
- Davies, M.F. (2006). Irrational beliefs and unconditional self-acceptance. I. Correlational evidence linking two key features of REBT. *J Rat-Emo Cognitive-Behav Ther* 24, 113–124.
- De Wit, H. (2009). Impulsivity as a determinant and consequence of drug use: a review of underlying processes. *Addict Biol*, 14(1), 22-31.
- Demirkol, M.E., Uğur, K., ve Tamam L. (2020). The mediating effects of psychache and dissociation in the relationship between childhood trauma and suicide attempts. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 21(5), 453 - 460.

- Di Carlo, F., Pettorruso, M., Alessi, M.C., Picutti, E., Colavecchio, R., Migliara, G. ve Di Giannantonio, M. (2021). Characterizing the building blocks of Problematic Use of the Internet (PUI): The role of obsessional impulses and impulsivity traits among Italian young adults. *Comprehensive Psychiatry*, 106, 152225.
- Doğan, T. (2015). Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 93-102.
- Doherty, N.A, Feeney, J.A. (2004). The composition of attachment networks throughout the adult years. *Personal Relationsh*; 2004, 11, 469–488.
- Emery, R. E. (1989). Family violence. *American Psychologist*, 44 (2), 321–328.
- Erdoğan, B. (2019) *Yetişkin Bireylerde Narsisizm, Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Ve İlişki Doyumu İle Cinsel Tutum Ve Davranışların İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erikson, E.H. (1968). Identity: Youth and crisis. *W W Norton & Co*.
- Ersanlı, K., Yılmaz, M. ve Özcan, K. (2013). Algılanan duygusal istismar ölçeği (ADİÖ): Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32 (1), 147–164.
- Eşici, H. (2014). *Romantik ilişki kalitesinin erken dönem uyumsuz şemalar, bağlanma ve psikolojik ihtiyaçlar açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Eysenck, S.B., Eysenck, H.J. (1977). The place of impulsiveness in a dimensional system of personality description. *Br J Soc Clin Psychol* ; 16:57-68.
- Follingstad, D.R. (2007). Rethinking current approaches to psychological abuse: Conceptual and methodological issues. *Aggression and Violent Behavior*, 12 (4), 439–458.
- Follingstad, D.R., Rutledge, L.L., Berg, B.J., Hause, E.S. ve Polek, D.S. (1990). The role of emotional abuse in physically abusive relationships. *Journal of Family Violence*, 5 (2), 107–120.

- Fraley, R.C., Waller, N.G. ve Brennan, K.A. (2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of personality and social psychology*, 78(2), 350-365.
- Funder, D.C. ve Block, J. (1989). "The role of ego-control, ego-resiliency, and IQ in delay of gratification in adolescence." *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6): 1041–1050.
- Gizir, C. (2007). Psikolojik sağlamlık, risk faktörleri ve koruyucu faktörler üzerine bir derleme çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), 113-128.
- Gladding, S. T. (2012). *Groups: A counseling specialty*. Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Göktepe, G. (2015). *Liseli Ergenlerde Bağlanma Stilleri, Kendilik Algısı ve Kişiler Arası İlişkilerin İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı.
- Göktuna, Z.S. (2007). *Çözüm odaklı kısa terapi tekniğinin alt sosyoekonomik seviyedeki kadınların geleceğe umut ile bakabilme ve boyun eğici davranışlarına etkisinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gurman, A. S. & Fraenkel, P. (2002). The history of couple therapy: A millennial review. *Family Process*, 41(2), 199–260.
- Gutiérrez, M., & Tomás, J. M. (2019). The role of perceived autonomy support in predicting university students' academic success mediated by academic self-efficacy and school engagement. *Educational Psychology*, 39(6), 729-748.
- Hartley-Michael, T. (2011). "Examining the relationships between resilience, mental health, and academic persistence in undergraduate college students." *Journal of American College Health*, 59(7), 596-604.
- Hazan, C., Shaver, P. (1987). *Romantic Love Conceptualized As An Attachment Process* *Journal Of Personality And Social Psychology*.
- He, Z.H., Li, M.D., Ma, X.Y. ve Liu, C.J. (2021). Family Socioeconomic Status and Social Media Addiction in Female College Students: The Mediating Role of

- Impulsiveness and Inhibitory Control. *The Journal of Genetic Psychology*, 182(1), 60-74.
- Hester, M. (2013). Who does what to whom? Gender and domestic violence perpetrators in English police records. *European Journal of Criminology*, 10 (5), 623–637.
- Horn, N. R., Dolan, M., Deakin, J.W. ve Woodruff, P.R. (2003). Response inhibition and impulsivity: an fMRI study. *Neuropsychologia*, 41(14), 1959-1966.
- Ildız, G. İ. (2016). *Okul öncesi dönem çocuklarının bağlanma durumlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Işık, K.Y. (2020). *Erişkinlerde Romantik İlişki Durumu ile Bağlanma, Kişilik Özellikleri ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- İlhan T.E. (2018). *Yetişkin ayrılma anksiyetesi ve bağlanma arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- İlhan, T. ve Özbay, Y. (2010). Yaşam amaçlarının ve psikolojik ihtiyaç doyumunun öznel iyi oluş üzerindeki yordayıcı rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (32), 109-118
- Kalkan, M. ve Yalçın, İ. (2012). Evlilik öncesi dönem ve romantik ilişkiler. Evlilik öncesi psikolojik danışma içinde (s.1-9). *Anı Yayıncılık*.
- Kapitány-Fövény, M., Urbán, R., Varga, G., Potenza, M. N., Griffiths, M. D., Szekely, A. ve Demetrovics, Z. (2020). The 21-item Barratt Impulsiveness Scale Revised (BIS-R-21): An alternative three-factor model. *Journal of Behavioral Addictions*. 9(2), 225-246.
- Karaboğa, T. (2020). *Problemlili akıllı telefon kullanımının dürtüsellik ve depresyon arasındaki aracılık rolünün incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi).YÖK Tez Merkezi.(623712)
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Katz, J., Arias, I. ve Beach, S.R.H. (2000). Psychological abuse, self-esteem, and women's dating relationship outcomes: A comparison of the selfverification

and self-enhancement perspectives. *Psychology of Women Quarterly*, 24 (4), 349–357.

Kaya, Ö.S. (2020). Romantik İlişkilerde Sorun Çözme Becerileriyle İlişkili Faktörler: Yaşam Doyumu ve Diğerkâmlığın Yordayıcı Etkisi. *Aile Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 3(1), 33-56.

Kermen, U. ve Sarı, T. (2014). *Üniversite öğrencilerinde ihtiyaç doyumu ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 14(2), 175-185.

Kılınçer, A.S. (2012). *Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Algıladıkları İstismar*. (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Kılınçer, A.S. ve Tuzlugöl-Dost, M. (2013). Romantik İlişkiyi Değerlendirme Ölçeği'nin Geliştirilmesi. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 4(1), 15-32.

Kılınçer, S.A. (2012). *Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Algıladıkları İstismar*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi.

Kircaburun, K., Jonason, P., Griffiths, M.D., Aslanargun, E., Emirtekin, E., Tosuntaş, Ş.B. ve Billieux, J. (2021). Childhood emotional abuse and cyberbullying perpetration: the role of dark personality traits. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(21–22).

Kochanska, G., Gross, J. N., Lin, M., & Nichols, K. E. (2002). *Guilt in young children: Development, determinants, and relations with a broader system of standards*. *Child Development*, 73(2), 461-482.

Kumcağız, H., Orak, S.O. ve Şahin, C. (2018). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde algıladıkları istismarı yordamada algılanan anne baba tutumları ve boyun eğici davranışlar. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 389-399.

Lane-Joel, A. (2020). "Attachment, Ego Resilience, Emerging Adulthood, Social Resources, and Well-Being Among Traditional-Aged College Students." *Professional Counselor*, 10(2), 157-169.

- Lavy, S., & Littman-Ovadia, H. (2011). All you need is love? Strengths mediate the negative association between attachment orientations and life satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 50, 1050-1055
- Lawrence, E., Yoon, J., Langer, A. ve Ro, E. (2009). Is psychological aggression as detrimental as physical aggression? The independent effects of psychological aggression on depression and anxiety symptoms. *Violence and Victims*, 24 (1), 20–35.
- Leak, G.K. ve Cooney, R.R. (2001). Self determination, attachment styles and well-being in adult romantic relationships. *Representative Research in Social Psychology*, 25, 55-62.
- Lee, K.E. Ve Chang, H.K. (2021). Factors Affecting Romantic Relationship Satisfaction Of University Students. *Medico Legal Update*, 21(1), 1252-1258.
- Li, X., Hou, Z. J., & Jia, Y. (2015). The influence of social comparison on career decision-making: Vocational identity as a moderator and regret as a mediator. *Journal of Vocational Behavior*, 86, 10-19.
- Luthar, S.S. ve Zigler, E. (1991). "Vulnerability and competence: A review of research on resilience in childhood." *American Journal of Orthopsychiatry*, 61(1): 6-22.
- Madsen, T., Mihalits, D. S., & Tateo, L. (2019). “Well now we have entered university and so on, but” autodialogue and circumvention strategies in reflections about being a university student. *Integrative Psychological and Behavioral Science*, 1-20.
- McKibbin, C.L. (1998). *The relationship of subtle and overt psychological abuse to women's self-concept and psychological symptoms*. (Doctoral thesis). University of North Texas, US.
- Mischel, W., Shoda, Y. ve Peake, K.P. (1988). "The nature of adolescent competencies predicted by preschool delay of gratification." *Journal of personality and social psychology*, 54(4): 687-696.
- Moeller, F.G., Barratt, E.S., Dougherty, D.M., Schmitz, J.M. ve Swann, A.C. (2001). Psychiatric aspects of impulsivity. *Am J Psychiatry*, 158(11), 1783-1793.

- Mongeau, P.A., Jacobsen, J. ve Donnerstein, C. (2007). Defining dates and first date goals: Generalizing from undergraduates to single adults. *Communication Research*, 34(5), 526–547.
- Murphy, C.M. ve Hoover, S.A. (1999). Measuring emotional abuse in dating relationships as a multifactorial construct. *Violence and Victims*, 14(1), 39-53.
- Murray, C.E. ve Kardatzke, K.N. (2007). Dating violence among college students: Key issues for college counselors. *Journal of College Counseling*, 10 (1), 79–89.
- Neef , N.A., Marckel, J., Ferreri, S.J., Bicard, D.F., Endo, S., Aman, M.G. ve Armstrong, N. (2005). Behavioral assessment of impulsivity: a comparison of children with and without attention deficit hyperactivity disorder. *J Appl Behav Anal*, 38(1), 23-37.
- Onur, N. (2006). *Lise Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Atılganlık Düzeyleri Arasındaki İlişki*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı
- Orava, T., Mcleod, P. ve Sharpe, D. (1996). Perceptions of control, depressive symptomatology, and self-esteem of women in transition from abusive relationships. *Journal of Family Violence*, 11 (2), 167–186.
- Öngün, E. ve Ünsal, G. (2018). Üniversite Yaşamında Yakın İlişkiler ve İstismar, *Jaren Dergisi*, 4(1),52-58.
- Öz, F. ve Yılmaz, E. B. (2009). Ruh Sağlığının Korunmasında Önemli Bir Kavram: Psikolojik Sağlık. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 16(3), 82-89.
- Özer, G. (2009). *Öz-belirleme kuramı çerçevesinde ihtiyaç doyumu, içsel güdülenme ve bağlanma stillerinin üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluşlarına etkileri*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez veri tabanından erişilmiştir.(Tez No:228362)
- Patton, J.H. ve Stanford, M.S. (1995). Factor structure of the Barratt impulsiveness scale. *Journal of Clinical Psychology*, 51(6), 768-774.
- Patton, J.H., Stanford, M.S., Barratt, E.S. (1995). Factor structure of the Barratt Impulsiveness Scale. *J Clin Psychol* ; 51:768-774.

- Petrowski, K., Schurig, S., Schmutzer, G., Brähler, E., Stöbel-Richter, Y. (2015). Is It Attachment Style or Socio-Demography: Singlehood in a Representative Sample. *Frontiers in Psychology*, 6, 1738-1745.
- Plexico, L.W., Erath, S. ve Shoresvd, H. (2019). "Self-acceptance, resilience, coping and satisfaction of life in people who stutter." *Journal of fluency disorders*, 59(1): 52-63.
- Raley, R.K. ve Sullivan, M.K. (2009). Social-contextual influences on adolescent romantic involvement: The constraints of being a numerical minority. *Sociological spectrum: The official journal of the Mid-South Sociological Association*, 30(1), 65–89.
- Rew, L., Taylor-Seehafer, M. ve Nancy, Y.T.(2001). "Correlates of resilience in homeless adolescents." *Journal of nursing scholarship*,33(1), 33-40.
- Russell, D., Peplau, L.A. ve Ferguson, M.L. (1978). Developing a Measure of Loneliness. *Journal of personality assessment*, 42(3), 290-294.
- Rutter, M. (1985). "Resilience in the face of adversity: Protective factors and resistance to psychiatric disorder." *The British journal of psychiatry*, 147(6), 598-611.
- Rutter, M. (1987). "Psychosocial resilience and protective mechanisms." *American journal of orthopsychiatry*, 57(3), 316-331.
- Rutter, M. (1993). "Resilience: some conceptual considerations." *Journal of adolescent health*, 14(8), 626-631.
- Rutter, M. (2007). "Resilience, competence, and coping." *Child Abuse & Neglect*, 31(3), 205–209.
- Sakmar, E (2010). *Evli Çocuklu/Çocuksuz Ve Birlikte Yaşayan Bireylerde İletişim Şekillerinin İlişki Doyumu Üzerine Yordayıcı Rolü: Düzenleyici Değişken Rolü Olarak Cinsel Doyum*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Bölümü.
- Satıcı, B. ve Deniz, M. (2018). Cinsiyetin Romantik İlişki Doyumu Üzerindeki Etkisi: Bir Meta-Analiz Çalışması. *İlköğretim Online*, 17(2).
- Saymaz, İ. (2003). *Üniversite Öğrencilerinin Kişilerarası İlişkileri ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans

- Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı.
- Schindler, I., Fagundes, C.P, Murdock, K.W. (2010). *Predictors of romantic relationship formation: attachment style, prior relationships, and dating goals*. *Personal Relationsh*; 17, 97–105.
- Seçim, G. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Maruz Kaldığı İstismar Davranışları. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(1), 527-543.
- Selçuk, E., Günaydın, G., Sümer, N. ve Uysal, A. (2005). Yetişkin bağlanma boyutları için yeni bir ölçüm: Yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri-II'nin Türk örnekleminde psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8(16), 1-11.
- Solmuş, T. (2010). Eş seçiminden boşanmaya romantik ilişkiler, evlilik ve aile. Romantik ilişkiler, evlilik ve ana-baba-çocuk ilişkileri içinde (s.1-24). *Nobel Yayın Dağıtım*.
- Sternberg, R. J. (1988). Triangulating love. In *The psychology of love* (pp. 119-138). *Yale University Press*.
- Sternberg, R. J. (1997). Construct validation of a triangular love scale. *European Journal of Social Psychology*, 27(3), 313– 335.
- Straus, M. (2004). Prevalence of violence against dating partners by male and female university students worldwide. *Violence Against Women*, 10 (7), 790–811.
- Sullivan, H.S. (1953). *The interpersonal theory of psychiatry*. *Norton*.
- Sumbas, E. ve Sezer, Ö. (2017). Ortaokul Öğrencilerinde Anne Babaya Bağlanmanın İncelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 18 (1): 288-310.
- Sümer, N. ve Güngör, D. (1999). Yetişkin bağlanma stilleri ölçeklerinin Türk örneklemini üzerinde psikometrik değerlendirmesi ve kültürlerarası bir karşılaştırma. *Türk Psikoloji Dergisi*, 14(43), 71-106.
- Sümer, S. ve Arıca, T. (2018). *Romantik İlişkilerde Bağlanma Stilleri, Romantik Kıskançlık ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*

(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) . Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

- Taft, C.T., O'Farrell, T.J., Torres, S.E., Panuzio, J., Monson, C. M., Murphy, M. ve Murphy, C.M. (2006). Examining the correlates of psychological aggression among a community sample of couples. *Journal of Family Psychology*, 20 (4), 581–588.
- Tamam, L. (2015). Dürtüsellik ve Dürtü Kontrol Bozuklukları (1 b.). İstanbul: *Kaknüs Yayınları*.
- Tamam, L., Güleç, H. ve Karataş, G. (2013). Barratt Dürtüsellik Ölçeği Kısa Formu (B1s-11-Kf) Türkçe uyarlama çalışması. *Noropsikiyatri Arşivi*, 50(2), 130-134.
- Tangney, J. P. & Dearing, R. L. (2002). Shame and guilt. New York: *Guilford Press*.
- Tatar, E., ve Oktay, M. (2006). Search, choice and persistence for higher education: A case study in Turkey. *Eurasia Journal of Mathematics, Science & Technology Education*, 2(2), 115–129.
- Terzi, Ş. ve Cihangir Çankaya, Z. (2009). Bağlanma stillerinin öznel iyi olmayı ve stresle başa çıkma tutumlarını yordama gücü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(31),1-11
- Tugay, Ö., Ünüvar, P., Çalışandemir, F. (2018). Romantik İlişkilerde Algılanan İstismarın Yordayıcıları Olarak Temas Engelleri Ve Benlik Saygısı, *Journal of Human Sciences*, 2(15), 707-716.
- Tulpar, L. B. (2019). *4-6 yaş aralığındaki çocukların bağlanma stillerinin ve duygu düzenleme becerilerini incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Işık Üniversitesi, İstanbul
- Tusaie, K. ve Dyer, J. (2004). “Resilience: A historical review of the construct.” *Holistic nursing practice*, 18(1): 3-10.
- Türköz, Y. (2007). *Okul öncesi çocuklarda bağlanma örüntüsünün kişilerarası problem çözme ve açık bellek süreçlerine etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

- Uluocak, Ş., Gökulu, G. ve Bilir, O. (2014). Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Stratejik Bir Başlangıç Noktası: Partner Şiddeti. *International Journal of Human Sciences*, 11(2), 362-387.
- Ustaosman, N. N. (2019). *Bağlanma stillerinin anksiyete ve umutsuzluk düzeyi ile ilişkisi*. Yüksek lisans tezi. Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Wagnild, G. M., Heather, M. ve Young, H.M. (1993). “Development and psychometric evaluation of resilience scale” *Journal of nursing measurement*, 1(2), 165-178.
- Wei, M., Shaffer, P. A., Young, S. K., & Zakalik, R. A. (2005). Adult Attachment, Shame, Depression, and Loneliness: The Mediation Role of Basic Psychological Needs Satisfaction. *Journal of Counseling Psychology*, 52(4), 591-601.
- Whiteside, S.P. ve Lynam, D.R. (2001). The Five Factor Model and impulsivity: Using a structural model of personality to understand impulsivity. *Personality and Individual Differences*, 30(4), 669-689.
- WHO. (2002). World report on violence and health: summary geneva:WHO
- WHO. (2010). Preventing intimate partner and sexual violence against women: taking action. World Health Organization, Geneva.
- Woien, S. L., Ernst, H. A. H., Patock-Peckham, J. A., & Nagoshi, C. T. (2003). Validation of the TOSCA to measure shame and guilt. *Personality and Individual Differences*, 35, 313-326.
- Wu, Q., Chi, P., Lin ve X., Du, H. (2018). Child maltreatment and adult depressive symptoms: *Roles of self-compassion and gratitude*. *Child Abuse & Neglect*, 80, 62–6.
- Yavuz, T. (2018). *Üniversite Öğrencilerinin İlişki Doyumu ve Bağlanma Stilleri Arasındaki Bağlantı* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Yazıcı, H. ve Özbay, Y. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Sigara İçme Davranışlarıyla Özyeterlik İnançları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(7), s. 62-79.

- Yıldırım, B. (2017). *Çocukluk Çağı Travmaları Ve Romantik İlişki Doyumu Arasındaki İlişkide; Otomatik Düşüncelerin Aracılık Rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı.
- Yılmaz, B. ve Gündüz, B. (2021). Beliren yetişkinlik döneminde romantik ilişki doyumunun yordayıcısı olarak benlik ayırışması, otantiklik ve depresyon. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 58, 334-361.
- Zhang, J., Zhang, X., Yang, G. ve Feng, Z. (2021). *Depressive symptoms as a mediator between impulsiveness and suicidal ideation among Chinese medical college students*.
- Zimmer-Gembeck, M.J. (2002). The development of romantic relationships and adaptations in the system of peer relationships. *The Journal of adolescent health: official publication of the Society for Adolescent Medicine*, 31(6 Suppl), 216–225.

Ekler

EK-1 Aydınlatılmış Onam Formu

Değerli Katılımcı;

Bu çalışma, Yrd. Doç. Dr. Ezgi Ulu danışmanlığında Yakın Doğu Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans programı öğrencisi Psk. Ceren Aydın'ın Yetişkinlerde Dürtüsellik, Duygusal İstismar ve Psikolojik Sağlık Düzeylerinin Romantik İlişkiler Üzerindeki Rolü ile yürütülen bir tez çalışmasıdır.

Bu araştırmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına bağlıdır. Aşağıdaki onay kutucuğunu “evet” şeklinde işaretlerseniz araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul etmiş sayılırsınız. Araştırma kapsamında kimlik bilgileri gibi özel bilgiler istenmemektedir. Bu çalışma süresince toplanan veriler yalnızca akademik araştırma amacı ile kullanılacaktır ve yalnızca ulusal/uluslararası akademik toplantılarda ve/veya yayınlarda sunulacaktır. Araştırmadan herhangi bir sebeple ayrılmak isterseniz, araştırma ekibi ile aşağıda yer alan bilgileri kullanarak iletişime geçebilirsiniz. Uygulama yaklaşık olarak 15-20 dakika sürmektedir. Çalışmaya katılmayı kabul edip, ölçek maddelerini doldurmaya başladıktan sonra herhangi bir nedenle bataryayı tamamlamak istemezseniz, ölçeği yarıda bırakıp süreci sonlandırabilirsiniz. Bu konu ile ilgili herhangi bir sorunuz ya da endişeniz olursa aşağıdaki iletişim bilgilerinden ulaşabilirsiniz.

İlginiz ve katılımınız için şimdiden teşekkür eder, saygılar sunarız.

Araştırma Ekibi:

Psk. Ceren Aydın

e-posta : pkcerenaydin@hotmail.com

Bu çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum.

Evet () Hayır ()

EK-2 Bilgilendirme Formu

Değerli Katılımcılar,

Yakın Doğu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programında yürüteceğim tez çalışmam için araştırma yapmaktayım. Bu çalışmada size demografik bilgi formu ve ölçekler verilecektir. Ölçeklerde ve bilgi formunda isminiz yazılmayacaktır ve verdiğiniz cevaplar gizli kalacaktır. Tamamen gönüllük esasına bağlı olacaktır. Araştırma sonuçları bireysel bilgi olarak değil, grup ortalaması olarak bilimsel raporda kullanılacaktır. Eğer çalışmayla ilgili bir şikayetiniz, görüşünüz veya sorunuz varsa bunu çalışmanın araştırmacısı Psk. Ceren Aydın'a iletebilirsiniz.

Katılımınız için teşekkür ederim.

Psk. Ceren Aydın

Yakın Doğu Üniversitesi, Klinik Psikoloji Bölümü

Lefkoşa

Mail: pskcerenaydin@hotmail.com

EK-3 Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Cinsiyet

Erkek Kadın

Yaş

a) 18-25

b) 26-33

c) 34 ve üzeri

Eğitim Durumu

a) İlkokul b) Lise c) Önlisans d) Lisans e) Yüksek Lisans

Medeni Durumu

a) Bekar b) Evli c) Dul/Boş

Gelir Durumu

a) Düşük b) Orta c) Yüksek

Mesleğiniz

a) İşçi b) Memur c) Özel Sektör d) Emekli e) Diğerleri

Romantik ilişkiniz ne kadar süredir devam etmektedir?

a) 0-6 ay b) 7 ay- 12 ay c) 12 ay ve üzeri

Partnerinizle ilişki durumunuz nedir?

a) Arada sırada görüşüyor b) Sevgili c) Nişanlı

EK-4 BARRATT DÜRTÜSELLİK ÖLÇEĞİ

DÜRTÜSELLİK ÖLÇEĞİ				
1= Nadiren 2=Bazen 3= Sıklıkla 4= Hemen her zaman				
1. İşlerimi dikkatle planlarım.*	1	2	3	4
2. Dikkatli düşünen birisiyim.*	1	2	3	4
3. İş güvenliğine dikkat ederim.*	1	2	3	4

EK-5 ÇOK BOYUTLU DUYGUSAL İSTİSMAR ÖLÇEĞİ

Aşağıda, partnerinizle ilişkinizdeki son altı ayı düşünerek yanflamanız istenen maddeler verilmiştir. Şu anda bir partneriniz yoksa bu maddeleri bir önceki ilişkinizi düşünerek yanflayabilirsiniz.	Bir kere	İki kere	3-5 kere	6-10 kere	11-20 kere	20+ kere	Son 6 ayda hiç olmadı	Hiç olmadı
1.Partnerime şüpheli bir tavırla nerede veya kimlerle birlikte olduğunu sordum.	1	2	3	4	5	6	7	0
2.Partnerim bana şüpheli bir tavırla nerede veya kimlerle birlikte olduğunu sordu.								
3.Partnerimin kişisel eşyalarını gizlice karıştırdım.								

EK-6 KISA PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK ÖLÇEĞİ

	Hiç uygun değil	Uygun değil	Biraz uygun	Uygun	Tamamen uygun
1. Sıkıntılı zamanlardan sonra kendimi çabucak toparlayabilirim.	1	2	3	4	5
2. Stresli olayların üstesinden gelmekte güçlük çekerim.*	1	2	3	4	5
3. Stresli durumlardan sonra kendime gelmem uzun zaman almaz.	1	2	3	4	5

EK-7 YAKIN İLİŞKİLERDE YAŞANTILAR ENVANTERİ II

1.....2.....3.....4.....5.....6.....7

Hiç Katılmıyorum Az Kararsızım Katılıyorum Az Tamamen

Katılmıyorum Katılıyorum Katılıyorum

	1	2	3	4	5	6	7
1. Birlikte olduğum kişinin sevgisini kaybetmekten korkarım							
2. Gerçekte ne hissettiğimi birlikte olduğum kişiye göstermemeye çalışırım.							
3. Sıklıkla, birlikte olduğum kişinin artık benimle olmak istemeyeceği korkusuna kapılırım.							

Ölçek İzinleri

< ... 🗑️ 📧

TD Tayfun Dogan 13:28
Siz kişisine ...

Merhaba,
Ölçeği web sitemden indirerek kullanabilirsiniz.
İyi çalışmalar dilerim.

Tayfun Doğan
www.tayfundogan.net

13.09.2022, 12:25, "Ceren Aydın"
<pskcerenaydin@hotmail.com>:

Merhabalar ben psikolog Ceren Aydın. Yakındoğu Üniversitesi Klinik Psikoloji yüksek lisans öğrencisiyim. "Yetişkinlerde dürtüsellik, yalnızlık ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin romantik ilişkiler üzerindeki rolü" adlı tez çalışmam için Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeğinden izninizle faydalanabilmek için bu maili atıyorum. Tez için Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeğini kullanabilir miyim? Teşekkürler, iyi günler.

[iOS için Outlook](#) uygulamasını edinin

CA Siz 13:29
Tayfun Dogan kişisine ...

🔙 Tümüü Yanıtla

📧 Posta 🔍 Arama 📅 Takvim

< ... 🗑️ 📧

 Siz 23 Eyl
ezgitoplu@hotmail.com kişisine ...

Merhabalar ben Psikolog Ceren Aydın. Yakındoğu Üniversitesi Klinik Psikoloji yüksek lisans öğrencisiyim. "Yetişkinlerde dürtüsellik, duygusal istismar ve psikolojik sağlık düzeylerinin romantik ilişkiler üzerindeki rolü" adlı tez çalışmam için "Çok Boyutlu Duygusal İstismar Ölçeği" faydalanabilmek adına bu maili atıyorum. İzninizle ölçeği tez çalışmamda kullanabilir miyim? Teşekkürler, iyi günler.

[iOS için Outlook](#) uygulamasını edinin

 ezgi toplu demirtaş 28 Eyl
Siz kişisine ...

 Demirtas et al VV...
PDF - 171 KB

 Çok Boyutlu Duy...
PDF - 250 KB

📎 2 ek (421 KB)

Ekte bulabilirsiniz.
SEvgiler...
😊
etd.
...

🔍 Tümünü Yanıtla

 Posta Arama Takvim

< ... 🗑️ 📧

Re: İzin

CA Siz 12:28
ltamam@gmail.com kişisine ...

Merhabalar ben psikolog Ceren Aydın. Yakındoğu Üniversitesi Klinik Psikoloji yüksek lisans öğrencisiyim. "Yetişkinlerde dürtüsellik, yalnızlık ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin romantik ilişkiler üzerindeki rolü" adlı tez çalışmam için Barratt Dürtüsellik Ölçeği-Kısa Forms (BIS-11-KF) ölçeğini izninizle kullanabilir miyim? Teşekkürler, iyi günler.

[iOS için Outlook](#) uygulamasını edinin

LT Lut Tamam 12:44
Siz kişisine ...

Ölçeği çalışmanızda kullanabilirsiniz.
Prof. Dr. Lut Tamam

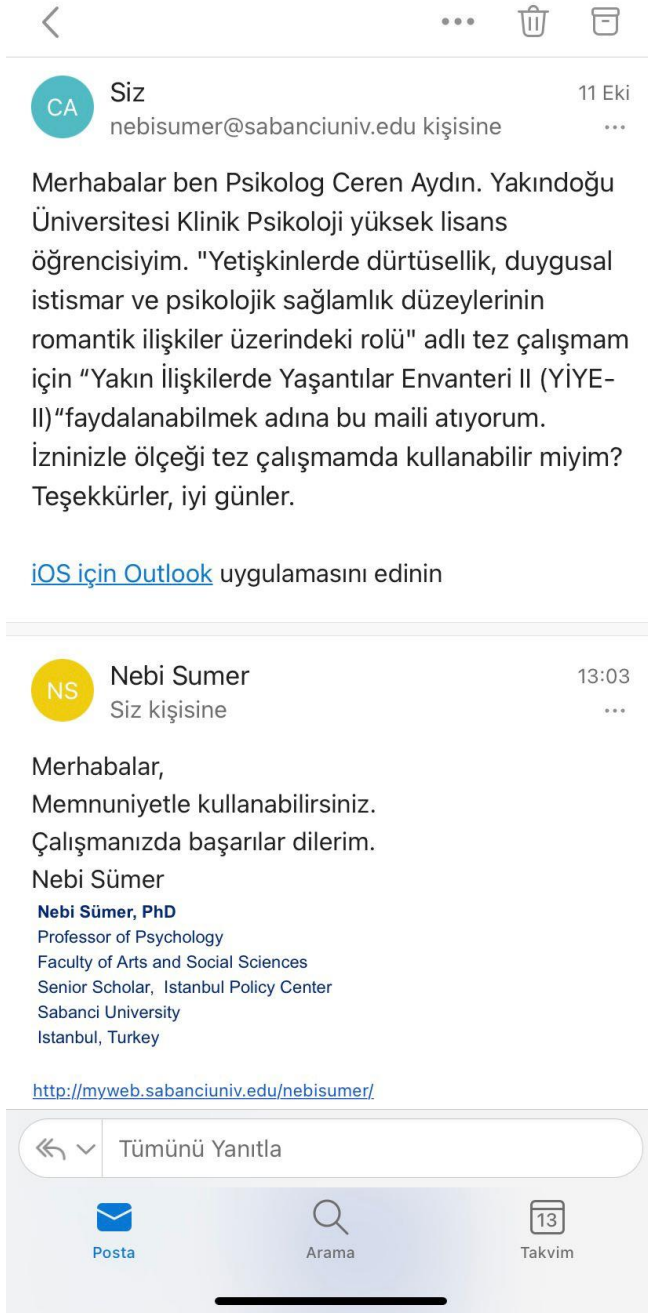
...

CA Siz 13:29
Lut Tamam kişisine ...

Teşekkür ederim.

« Tümünü Yanıtla

📧 Posta 🔍 Arama 📅 13 Takvim

Öz Geçmiş

Ceren Aydın, 7 Ocak 1997 tarihinde Samsun'da doğmuştur. İlköğretim ve ortaöğretim eğitimimi Samsun/ Çarşamba'da, lise eğitimimi ise yine aynı Çarşamba ilçesi Ali Fuat Başgil Anadolu Lisesinde tamamlamıştır. 2020 yılında Maltepe Üniversitesinde lisans eğitimimi tamamladıktan sonra aynı yılın güz döneminde Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans eğitim sürecine başlamıştır. Lisans sürecinde Samsun Medical Park Hastanesinde ve Namık Kemal Anadolu lisesinde stajını tamamlamış, ardından yüksek lisans eğitim sürecinde KKTC Barış Ruh ve Sinir Hastalıkları hastanesinde stajını tamamlamıştır. Eğitim sürecimde Oyun Terapisi, Pedagojik Formasyon ve Özgül Öğrenme Güçlüğü eğitimlerini almıştır.

İntihal Rapor Oranı

CEREN AYDIN TEZ

ORJİNALLİK RAPORU

% **14**
BENZERLİK ENDEKSİ

% **12**
İNTERNET KAYNAKLARI

% **2**
YAYINLAR

% **4**
ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	% 7
2	Submitted to Kocaeli Üniversitesi Öğrenci Ödevi	% 1
3	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	% 1
4	sobibder.org İnternet Kaynağı	% 1
5	i-rep.emu.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	% 1
6	Submitted to Istanbul Aydın University Öğrenci Ödevi	<% 1
7	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	<% 1
8	adudspace.adu.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
9	Submitted to Middle East Technical University Öğrenci Ödevi	<% 1

Etik Kurul Onayı

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

03.11.2022

Sayın Ceren Aydın

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2022/1424 proje numaralı ve **“Yetişkinlerde Dürtüsellik, Duygusal İstismar ve Psikolojik Sağlamlık Düzeylerinin Romantik İlişkiler Üzerindeki Rolü”** yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Prof. Dr. Aşkın KİRAZ

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Koordinatörü